

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Soren Tjeldendake
in memoriam

MINDEBLADE OM
SØREN GYLDENDAL

DOKUMENTER OG BILLEDER

TIL BELYSNING AF HANS LIV

FRA FATTIG SKOLEHOLDERSØN I GIVER

TIL DEN I HELE NORDEN

HØJT AGTEDE STORE FORLÆGGER

GIVET I TRYKKEN AF

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

KØBENHAVN

STIFTEREN

TIL ÆRE

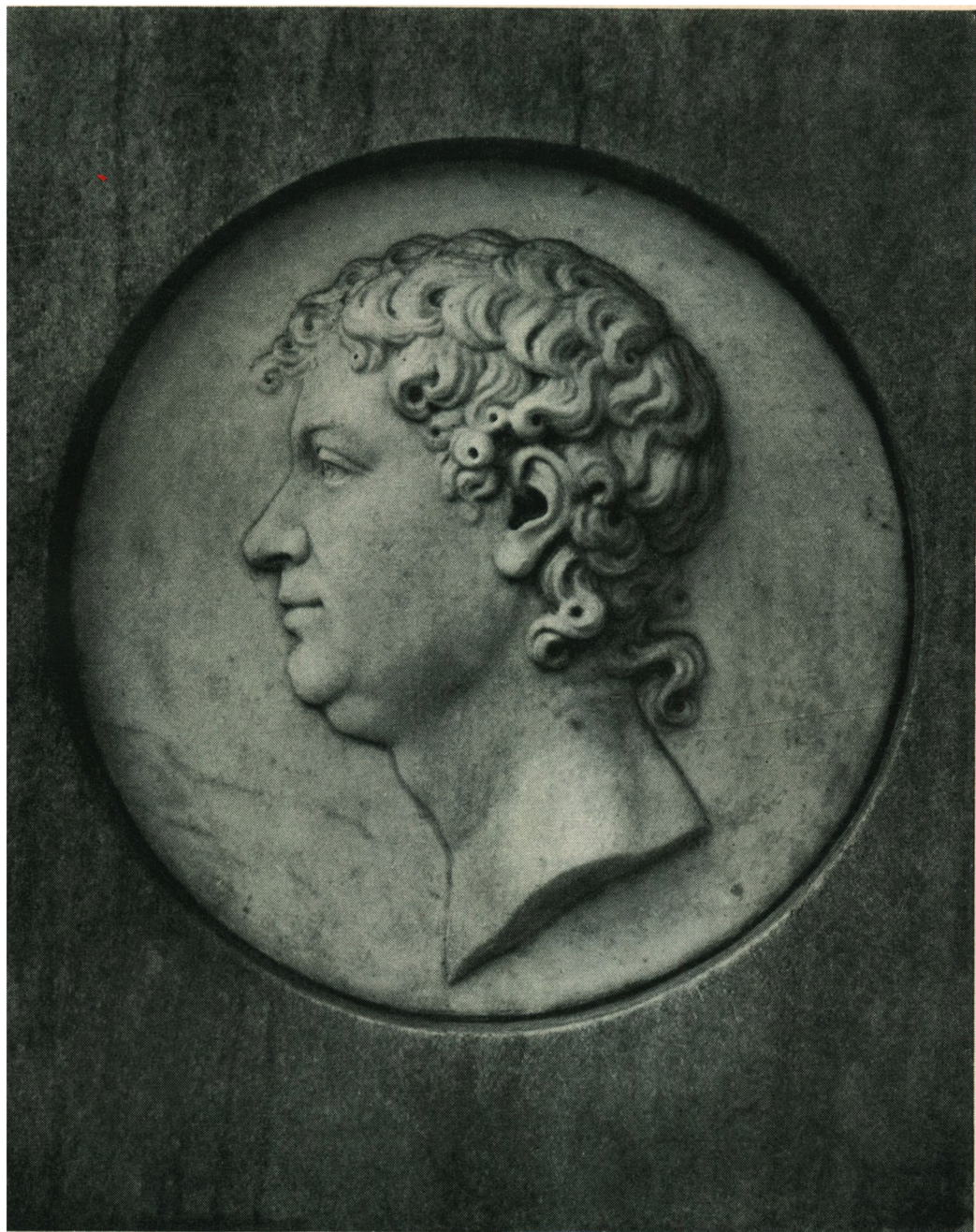
12. APRIL 1942

TOHUNDREDEAARSDAGEN FOR HANS FØDSEL

TRYKT I GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI KØBENHAVN

Portræt-Medaillon fra Søren Gyldendals Gravmæle, udført af Nicolai Dajon.

Den stærke, klare Pande, de gode Øjnes Ro
og Mundens Fasthed taler om Tryghed og om Tro,
om Vilje til at virke. Jeg tror, han sjældent lo.

For han, hvis Værk er vokset igennem Seklers Gang,
hvis Navn endog har vundet i lys og lødig Klang,
har viet al sin Evne til signet Virketrang.

Han havde set, at Handling kan vokse frem af Ord,
set nye Tider følge i nye Tankers Spor.
Han kendte Bogens Verden som Bondemand sin Jord.

Han havde lært, at Viden er som et Lykkefond,
tilgængeligt for alle i Bogens Klædebon.
Han vidste, han forvalted med Bogen Sjæl og Aand.

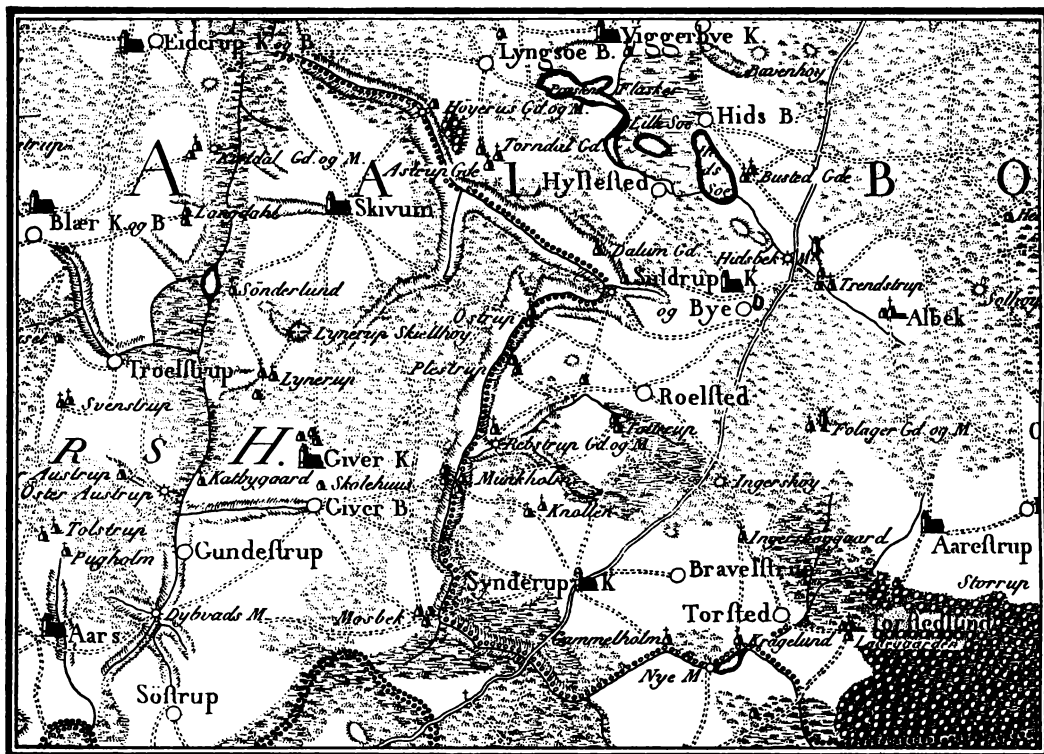
Han byggede af Bøger et Værn for Danmarks Navn,
han banded Bogen Veje til Borgerskabets Gavn
og grundede bag Volden et større København.

Og endnu har hans Virke til Huse i hans Gaard,
forædlet og forklaret af tvende Hundred Aar.
Se, over Portens Hvælving hans Navn i Guldskrift staar!

I Løn er han bestandig Bogladens Principal!
Naar Nordens Skjalde søger den gamle Gaards Portal,
saa kommer de at stedes for SØREN GYLDENDAL.

FORSØG PAA EN DOKUMENTARISK LIVSSKILDRING

Søren Gyldendal er paa de efterfølgende Blade skildret gennem lutter samtidige Dokumenter, Bøger og Billeder, gennem Citater fra hans Ven Joh. Henr. Taubers Dagbøger, ved Annoncer og andre Meddelelser i den Tids Aviser og ved Fotografier af Bygninger, hvor han har levet sit Liv. Ved paa denne Maade at lade Tingene selv tale kan vi følge ham fra Vuggen til Graven og stadig fornemme Tidens særlige Stil og Atmosfære. De skildrer hans Milieu bedre end en nok saa malende Beskrivelse vilde være i Stand til. Naar vi tager de gulnede Dokumenter eller de gamle Bøger frem, som vi ved han selv har haft i Haanden, bliver vi rykket tilbage til hans Tid. Det er som om han lige er gaaet ud af Døren. Denne dokumentariske Fremstilling af hans Liv, denne Mosaik af Minder, er skabt af et rigt Materiale, som Kontorchef i Gyldendalske Boghandel Sofus Smith har samlet. Han har ogsaa skrevet den knappe Tekst, der ledsager og forklarer Stoffet, som er blevet tilrettelagt af Professor Steen Eiler Rasmussen. Mange Personer og Institutioner har ved Udlaan og anden Hjælp bidraget til Bogens Tilblivelse. Blandt de vigtigste Kilder kan udover Taubers Dagbøger, der velvilligst er udlaant fra Aalborg Katedralskole, nævnes: Camillus Nyrop: Bidrag til den danske Boghandels Historie, Poul Bredo Grandjean: Stamtavle over Jens Mortensen Gyldendals Efterkommere, Fr. Weilbach: Gyldendalske Boghandels Ejendom i Klareboderne, Kirkebøger og Skoleprotokoller i Landsarkivet i Viborg, Aktstykker og Protokoller i Rigsarkivet og Københavns Stadsarkiv, københavnske Kirkebøger i Landsarkivet for Sjælland, Kontrakter m. m. i Det kongelige Bibliotek og i Forlagets der beroende Arkiv, Adresse-Avisen o. m. a. Gyldendalske Boghandel bringer hver og en, der beredvilligt har hjulpet ved Indsamlingen af Materialet til denne Bog, sin varmeste Tak.

SØREN GYLDENDALS FØRSTE AAR I GIVER 1742–1757

Den 12. April 1742 blev Søren Gyldendal født i Giver Skole, og den 15. April s. A. døbt i Giver Kirke. Han fik i Daaben Navnet Søren Jensen. Faderen var Skoleholder Jens Mortensen (1710–1771) og Moderen Maren Sørensdatter (1708–1773). Omkring 1757 tog Faderen Navnet Gyldendal for sig og sine Børn, hvoraf Søren var den ældste. Navnet menes at stamme fra den Dal, hvori Skolen laa: Giver (den lokale Udtale er Gyver) Dal. Kortet over disse Linier er et Udsnit af Det Kongl. Videnskabernes Societets Kort af 1793 og viser Giver Sogn, der var Anneks til Skivum Sogn, Aars Herred i Aalborg Amt. Det ligger ca. 20 km Syd for Nibe og ca. 7 km Nordøst for Aars. Paa den modstaaende Side ses Giver gamle Skolehus, hvor Søren Gyldendal fødtes, og Giver Kirke paa Bakken, der mod Nord afgrænser Giver Dal.

Fra „Schyfvum og Gyfver Kirche Bog 1701–1776“ er paa Side 13 gengivet to Indførsler angaaende Søren Jensens Daab og Konfirmation. For neden en i Kirkebogen indført Kopi af Indberetning til Biskoppen 1771.

Indførslen om Søren Jensens Daab (1742):

Dom. 3 post Pascha Jubilate d. 15. April var til Daaben i Gifver Kirche Jens Mortenss. i Gifver Schole hans Søn kaldet Søren baaren af Jacob Vornssøns Huustru Birgithe. Testantes: Ole Sørenss. af Moesbech Jens Christenss. ibidem Madts Pederss. af Gifver og Maren Christensdatter ibidem.

Indførslen om Konfirmationen:

1757 Dom. quasimodogen[i]ti bleve confirmerede i Giver Kirche, af Schivum Bye Anders Lauritss. Bæch, Christen Mortenss., Christen Jesperss., Maren Jensdaatt., Kirsten Pedersdaatt., Karen Jensd., Søren And: og Søster Anna And.daatt., Christen Anderss., disse 3de af Wegergaard. Af Giver Sogn Søren Jenss., Simon Sørenss., Jens Jenss., Nils Jenss. af Astrup ...

Ved Gijver Bye er et Skoelehuus bygget paa Sognets Bekostning af Torstedlunds Ejere, og er vel vedligeholdt. Skoeleholderen heder Jens Mortensen ustuderet 61 Aar gl. og har tient siden Skoelen blev oprettet. Hand nyder Rug, Byg af hver, 1 Fi:kar à 1 Td. H:korn i Sogned, og lysepængene baade af Schivum og Gijver efter en Indretning, som er bleven giort ved Skoelens første oprettelse.

vrim Profess^r =
 Dom 3 port Pascha Jubilate 21 April 1757
 til Daaben; Giver Kirke Sins Mostens
 i Giver Schole Hans Don Baldt Sorens Baaren
 af Jacob Wornkens Junr Bieytsf. Jertantes
 Ole Jons af Moesbeck Sins Giv^r Hans the
 Mary Jons af Giver og Maam Giesendat the
 Giver til Daabens Confir^m

1757 Dom. yvasimodogenti Bliisr Con
 firmorede i giver Sins, af Schivum Bijt
 Anders Lauritz Boch, Christen Mostens, Chri
 sten Jersperff, Muren Jonsdauit, Kristen R
 dersdauit, Karen Jens, Soren And. og Sofie
 Anne And. dauit, Christen Anders. dist^r 3dr
 af Weyergaard, og giver Bogm, Soren Jons
 Soren Soren, Jens Jens, Nils Jens af St. Jern

i Kontypanens Vindten og Edes Velsign. I god giver
 den af St. Thorslaugens bygget paa Piquato bledstning af
 Tordedlands Giv^r og is vel vordelig Solth. Okerlyse Giv^r
 Giv^r Jens Mortensen uftadered. Et aut ghy og Giv^r tent
 sigli Thorslaugens og vordit. Njand uigdr ubig. Giv^r af Jern
 Jern a l te florum i Piquato, og Giv^r augma Giv^r af
 Schivum og Giver iften paa Feldvordning, som er Blom
 givt ind Thorslaugens Giv^r og vordit

Paa den modstaaende Side er gengivet en Konfirmationsattest og Anbefalingsskrivelse til Sognepræsten ved Budolfi Kirke i Aalborg, Dr. theol. Herman Peter Gudme. Formaalet har sikkert været at skaffe den fattige Skoleholdersøn en Velynder i Aalborg, hvor han i Skoleaarene i høj Grad var henvist til at leve af, hvad Godtfolk vilde unde ham. Teksten lyder:

Høvyædle og Høvyærværdige

Hr. Docter Gudme:

Nærværende Unge Person Søren Jensen Gyldendall, Barnfødt i Giver Skoole, af Ærlige og Christelige Ægte-Forældre, Er efter foregaaende Underviisning i den Salliggiførende Guds Kundskab Confirmeret udi Schivum Kierke, i sin Hellige Daabes Naade Dom: Quasimodigeniti: 1757. Og, som Hand i sine Forældres Huus, saavel som ogsaa ved Hans Underviisning i mit Huus, stedse udviiste sig som en lydige og lærvillige Søn:

Saa vil ieg ey alleeniste ønske Ham den Barmhiertige Guds Naade og Velsignelse, til forfremmelse i sit forehavende;

Men, og tillige, saa vidt ieg formaaer, Hannem til Deres Høvyædle Høvyærværdighed paa beste maade have Recommenderet.

Forblivende med allerstørste Respect og Veneration,

Deres Høvyædle Høvyærværdigheds

Schivum Præstgd. d. 10. Junii

Allerærbødige Ringe Tiener

1758.

I. C. Fabricius

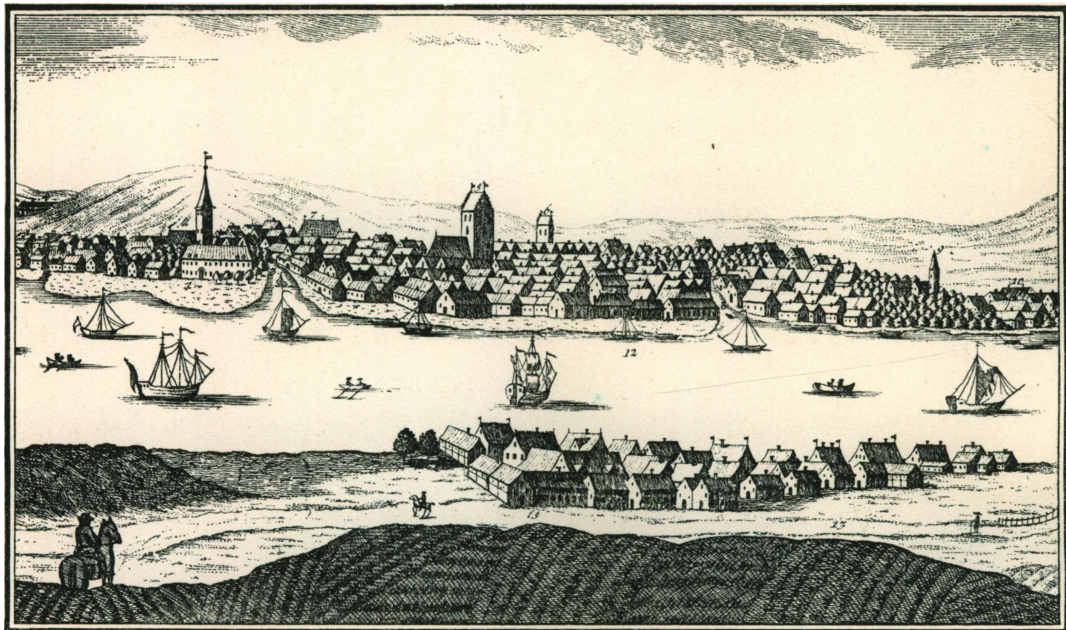
Højeste og Højeste
fr: Doctor Quome

Thorsens Unga Jørgen Sten Jensen Affendall, Børnfr i
gaver Skole, og Altsin og Gjørelig. Altsin = forvalder.
offer somganden indkomning i den Helligste Selskab.
Indlystet Compostet ind i Schirum Skole, i sin Hellige Skoles
Aaar: som: Udsendte: 1757.
sin forvalder Sines, forvalder og fra ind naar indkomning
i mit Sines, forvalder indlystet sig, ind an indlystet og indlystet indlystet
Saa ind indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet
Selskab Aaar og indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet
Men, og indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet
Højeste Højeste indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet
indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet indlystet

Dens Højeste Højeste indlystet

Schirum Jørgen: 17. 10 Juni Allersindigste Kinge Ernan
1758: J. E. Fabricius.

SØREN GYLDENDAL I AALBORG LATINSKOLE 1757–1766

Fra Mikkeldagstid 1757 til Sommeren 1766 gik Søren Gyldendal i Aalborg lærde Skole. Det har været strenge Aar for ham. Undervisningen var i høj Grad Lektierperi, og Fordringerne til Udenadlæren — særlig i Latin — meget store. Enhver Forsømmelse og ethvert Hul i Opremsningerne straffedes korporligt. Hertil kom, at den fattige Dreng, hvis Forældre næppe har kunnet understøtte ham, har været henvist til at leve af Skolens beskedne Stipendier, og hvad Elevernes Sang ved Bryllupper og Begravelser indbragte, samt hvad Byens Borgere vilde unde ham. Billedet over disse Linier viser Aalborg By efter et Stik fra Midten af det attende Aarhundrede. Fotografiet paa den modstaaende Side er taget i Klostergangen i den Fløj af Aalborg Hospital, som Christian III havde overdraget Aalborg Skole, og som nu igen er en Del af Stiftshospitalet. De fem nederste Klasser undervistes af hver sin Hører i ét stort Rum. Ældste Klasse — Mesterlektien — havde sit eget Klasseværelse.

Teksten i første Spalte lyder saaledes: *Søren Gyldendahl fød. Faderen Jens Mortensen Skoleholder i Schivum (senere rettet til Giver), Moderen Maren — Søren Gyldendal haver, saa vidt jeg har mærket, dend Stund hand har været under min Information, et got Ingenium og skikkelig Iudicium, og derfor haaber, at hand med Guds Hielp skal blive duelig til Boglige Konster. Hvad hands Project angaaer, da haver hand lært Donat. og Auror., og tillige at giøre Exempler effter Reglerne i Donaten. Laurids Bierringgaard.*

I anden Spalte: *Blev ved Michels-Dags Tiid 1757 effter hands Faders Begiæring sat underst i 1ste Lectie i hands Alders 17 Aar effter at Lars Bierringgaard hafde lærdt ham Auroram og Donatum. Underholdes til deels af got Folk her i Byen, til deels af Stipend. Schol.*

Attest. Nærværende Søren Jensen Gyldendall som er barnfød i Giver Skolehuus af ærlige og ægte Forældre, gik i næst afvigte Vinter til Confirmations-Underviisning og udviiste Fliid og Omhyggelighed for at lære det, som var fornøden til den Saliggiørende Sandheds Erkiendelse, og blev med andre confirmered i sin Hellige Daabes Naade sidst afvigte Dominic: quasi modo genit., da hand 14ten Dage dereffter fyldte sit 15de Aar. Hand har saa længe jeg har kiendt ham viist sig som en lydig Søn imod sine Forældre, og opført sig som et skikkelig Menniske iblant Vedkommende. Saa vidt jeg kunde slutte i den Tiid, hand gik til mig for at lære sin Christendom, syyntes mig at han hafde god Nemme og skikkelig Iudicium saa jeg har det visse Haab, at hand næst Guds Bistand og idelig Fliid og Vindskibelighed skal naae sit forønskte Maal: at lære Boglige Konster; vil altsaa have ham paa beste Maade recommenderet til Vell[ær]de Hr. Profess. de Hemmer, Rect. Sch. Aalb., som denne min Attest tilsendes. Schivum Præstegd. d. 19. Septb. 1757. Jens Christian Fabricius.

Ovenmældte saa i Sandhed at være testeres af K. Wadum, conditionerende i Schivum Pstegd.

209

Orden. Navn. Alder og Forældre. Af hvem sat i Skolen, hvad Tid, og hvor?
Hvo der har taget sig af ham, med videre?

5.

Soren Gyldenaaht

Soren Gyldenaaht
: Hinrich
: Gner
: Mathias Hansen

blev indtaget den 1707 af
Soren Gyldenaahts Forældre
: 11/2 Lette. : Soren Gyldenaaht
at han blev indtaget i
Læse Selskab af Soren Gyldenaaht

Udvalgte til at være af det 11de
: i Selskabet af det 11de.

Atte.

Soren Gyldenaaht blev indtaget
den 1707 af Soren Gyldenaahts
Forældre og det 11de Lette. : Soren Gyldenaaht
at han blev indtaget i
Læse Selskab af Soren Gyldenaaht

blev indtaget den 1707 af
Soren Gyldenaahts Forældre
og det 11de Lette. : Soren Gyldenaaht
at han blev indtaget i
Læse Selskab af Soren Gyldenaaht

Soren Gyldenaaht blev indtaget
den 1707 af Soren Gyldenaahts
Forældre og det 11de Lette. : Soren Gyldenaaht
at han blev indtaget i
Læse Selskab af Soren Gyldenaaht

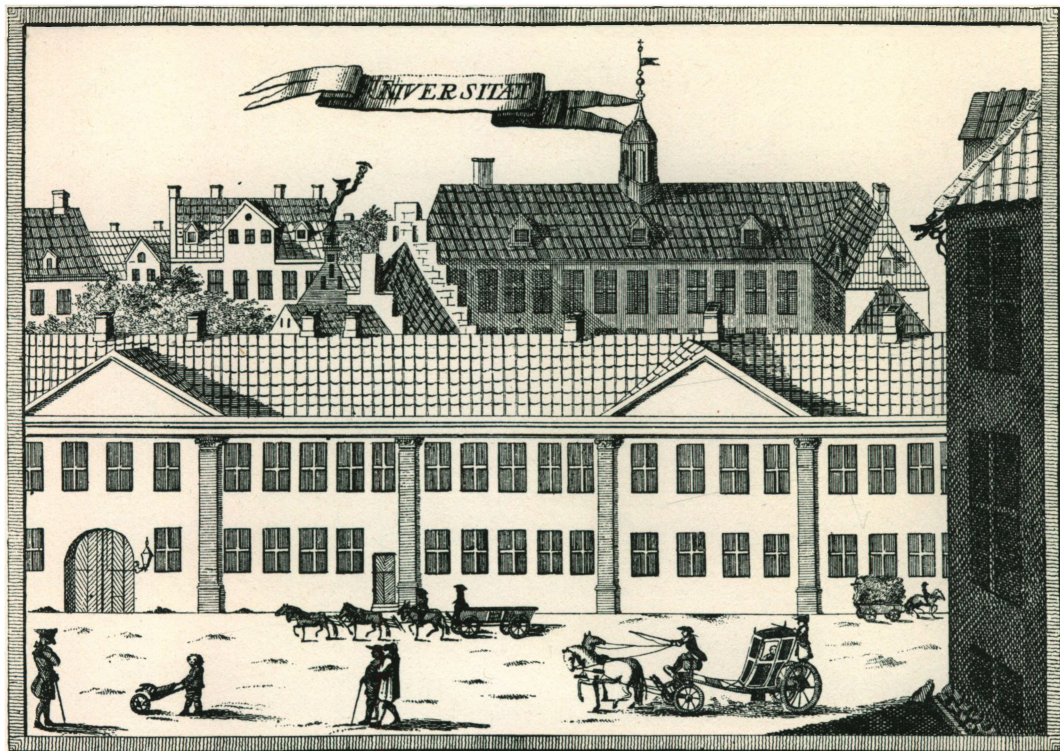
blev indtaget den 1707 af
Soren Gyldenaahts Forældre
og det 11de Lette. : Soren Gyldenaaht
at han blev indtaget i
Læse Selskab af Soren Gyldenaaht

En af Søren Gyldendals Skolekammerater i Aalborg Skole var Joh. Henr. Tauber (1743–1816), den senere meget kendte Skolemand og lærde Teolog. Tauber har efterladt sig 14 Bind Dagbøger paa ialt ca. 10 000 Sider i 4to Format. Heraf er endnu 10 Bind opbevaret paa Aalborg Katedralskole. I disse Dagbøger træffes Gyldendals Navn jævnlgt, og det er næsten den eneste Kilde til Oplysning om hans Ungdom og om hans private Liv i de senere Aar. Fra Skoletiden er der kun faa Optegnelser om Søren Gyldendal, senere — under deres fælles Ophold paa Regensen — nogle flere, og efter at Gyldendal er blevet Forlægger og Tauber Rektor (først i Horsens, derefter i Odense og Roskilde) findes der Optegnelser baade om deres Forretningsforbindelse og om de Besøg, som Tauber jævnlgt aflagde i København, hvor han som Regel benyttede Gyldendals gæstfri Hjem som sit Standkvarter. Paa de efterfølgende Blade vil Taubers Dagbøger ofte blive citerede — men kun det, der giver et Indblik i Gyldendals private Forhold.

Et af de første Steder i Taubers Dagbøger, hvor Søren Gyldendal omtales, er gengivet paa næste Side. Det er fra Decbr. 1762. Tauber er, efter at have taget Artium i København, vendt tilbage til Aalborg for paa egen Haand at forberede sig til Filosofikum og skriver i Marginen til venstre:

Det morede mig ikke lidet at opofre nogle af mine frie Tiimer til andres Underviisning. Jeg tog adskillige at læse hebraisk for. Een af dem Frederic Bændix betalte mig 6 Rd og Gyldendal og Kierulf, nu Sekretær og Auktions Directeur antog jeg for slet intet i samme Time. Til Excerptbøger over det G.[amle] T.[estamente] afstrægede Gyldendal og Kierulf mig 3 folianter indretede efter Simonis biblia hebr. Gyldendal, som tit kom til mig om Aftenen, og derfor fik sit Aftensmad, sad med Biblen i Haanden, sagde mig Sidetallet til, hvor Kapitlet begyndte, og hvilket Vers paa hver Side; saa jeg kunde nemt, uden at see uideligt i Bibelen, indrette Udtogsbøgerne efter Bibelen.

SØREN GYLDENDAL VED UNIVERSITETET 1766

I Sommeren 1766 kom Søren Gyldendal til København efter at have gennemgaaet de seks Klasser — Lektier — i Aalborg Latinskole. Før Afrejsen har han holdt den Afskedsprædiken, som det paahvilede enhver, der dimitteredes fra Skolen, at holde i en af Byens Kirker. Den afsluttende Eksamen — Artium — kunde kun tages ved Universitetet. Ovenfor er gengivet et samtidigt Stik af Universitetet, set fra St. Pederstræde mod Nørregade. Paa næste Side er vist Prospekter af det indre af Studiegaarden og af Regensen (Bygningen til venstre er den efter Branden 1728 genopførte Del). Paa Side 24 og 25 er gengivet to Sider af Universitetets Eksamens-Protokol, visende Aalborg-Studenternes Karakterer til Artium d. 24. Juli 1766. Karaktererne angives ved Antallet af b = bene = godt, og opt. = optime = særdeles godt.

Examen artium

Stalburgens
 Christianus Vidaricus
 Clausen
 Putzon Michael
 Münster
 Christianus Fabricius
 Palamon Fix
 Christianus Kierulff
 Severinus Gjildendahl
 Petrus Gandrup
 Erasmus Bang
 Christianus Krog
 à priv. Haavn.
 Elias Schiøning Dreier

Catechisi	Locum.	Latina	Græca	Hebraea
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. Gall. 5. Sept. Phad. 4. Oct. XII b. b.	N. T. & Jac. xxx. Capp.	b. b.
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Luc. l. vi. 1. XII Oct. 1. Oct. 1. XII L. VI. b. b.	Tantum. b. b.	Genet. 1. f. 1. Reg. b.
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Phad. 1. Oct. XII b. b.	Tantum. b. b.	0
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. Luc. XII 1. Oct. Phad. 1. Oct. XII b. b.	Tantum. b. b.	iv. Capp. haf
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. l. vi. Lucen XII Phad. 1. Oct. XII b. b.	Tantum. b. b.	xxx. Capp. b
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. Phad. 1. Oct. b. b.	Tantum. b. b.	Tantum. b.
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. 1. Oct. XII Phad. 1. Oct. XII b. b.	Tantum. b. b.	Tantum. b.
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. 1. Oct. XII Phad. 1. Oct. XII b. b.	Tantum. b. b.	Tantum. haf.
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Luc. l. vi. Phad. 1. Oct. b. b.	X. T. b.	XVI. Capp. b. d. h
b. b. H.S.	b. b. b. b.	Cor. Phad. 1. Oct. b. b.	N. T. & Phad. haf.	0

Søren Gyldendal fik Regensen og Kommunitetet efter at have taget Filosofikum d. 23. Juni 1767. Hans Karakterer var her: *Latina: bb, Græca: b, Ebræa: bb, Logica: bh, Metaphysica: b, Physica: b, Ethica: bb, Historia: b, Geographia: bb, Geometria: b, Arithmetica: b, Sphærica: bdh*, [Hovedkarakter]: *Laudabilis*. (Angaaende Karakterernes Værdi se S. 22. bh = bene hæsitanter = knebent godt. Betydningen af bdh kan ikke oplyses nærmere).

Paa Regensen boede Gyldendal paa 6te Gang Nr. 7, og hans Ophold her strakte sig til Maj eller Juni 1772.

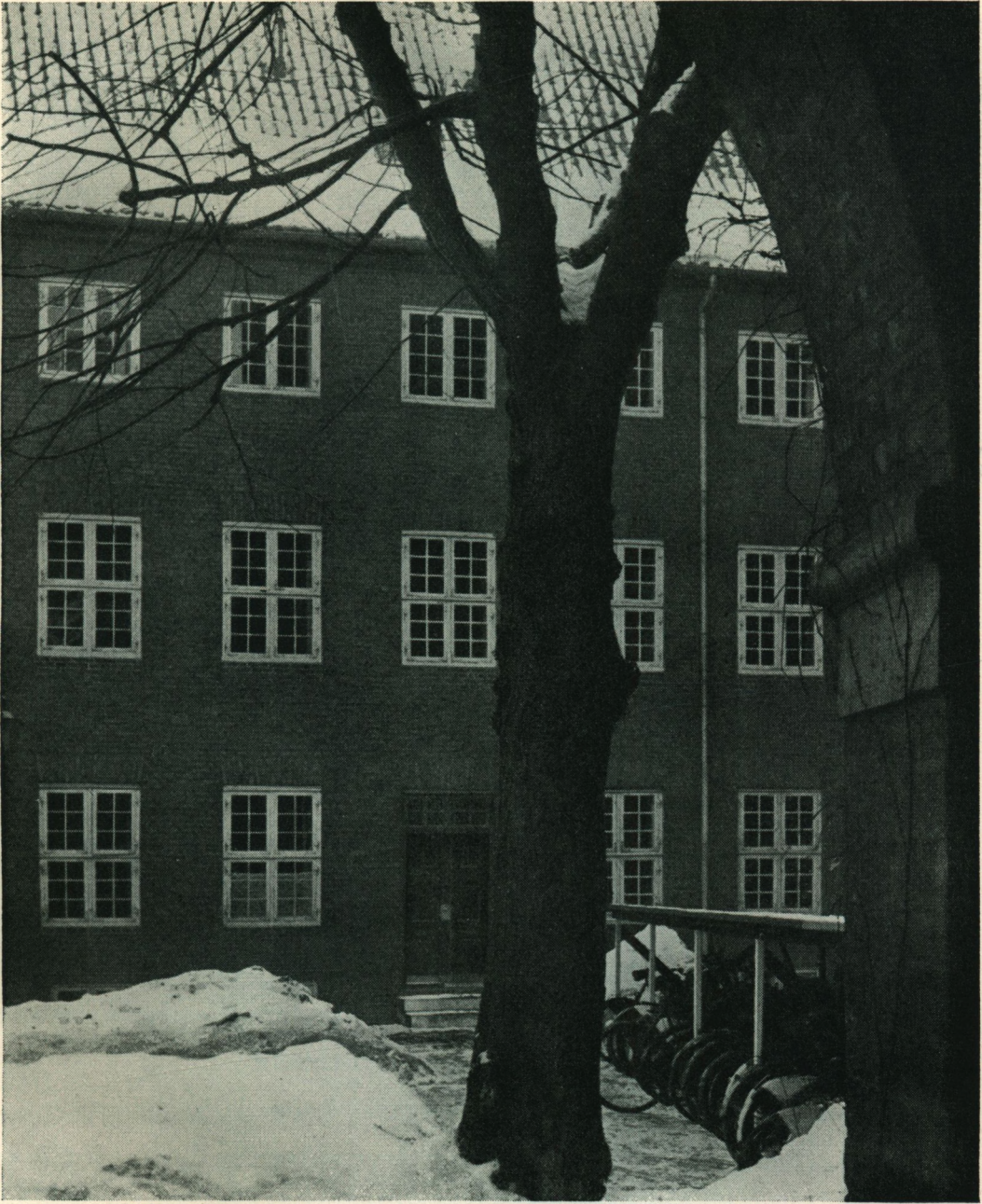
Billedet paa modstaaende Side viser 6te Gang set fra Regensgaarden. De to smaa Værelser, som Gyldendal og hans Kontubernal Søren Salling delte, var antagelig til venstre for Trappeopgangen.

Tauber skriver:

1768. *Foruden disse Omgangs Venner besøgte ogsaa Gyldendahl og Kierulf mig jevnlig. Den første begyndte allerede i Skolen at fremspire som Boghandler. Jeg købte ved mit Ophold i Kiøbenhavn adskillige Bøger til ham, som han igen solgte og tjente lidet paa. Han hjalp mig til at udtegne i det nye Testamente nogle Rettelser, som B. Glædrup havde gjort i et nye Testamente paa dansk. . . .*

1768. *En gunstig Leilighed for min Bogorm indtraf ved en foreenet Forbindelse imellem Petersen, Gyldendal, Skou, Wadum, som paa Auktionen efter Ackerman, tilforn Boghandler, havde købt en Deel Exemplarer af gode philologiske Skrifter, henhørende saavel til Bibelfortolkningen som til den grædske og romerske Litteratur. Disse mine gode Venner overlode mig en stor Deel af det købte for samme Priis, som de selv havde dem for.*

Regensens Alumner havde Pligt til at udarbejde og offentlig forsvare en paa Latin skreven Disputats. Søren Gyldendals handler om Menneskets Forpligtelse til at dyrke Gud og er paa 16 haandskrevne Sider. Han forsvarede den i Regenskirken d. 14. Juli 1770. Disputatsens Titelblad, skrevet med hans egen Haand, er gengivet paa modstaaende Side.

Tauber skriver:

1768. *Imidlertid var der efter min Foranstaltning oprettet et Prækeselskab paa Regentsen af 12 theologiske Studenter under Doktor og Professor I. C. Cramers Forsæde. . . . Selskabslemmer var i Førstningen følgende tolv: Søren Gyldendahl, Søren Salling, Christian Kierulf, Lars Holst, Chresten Sinding, Hiort, Carl Fred. Cramer, Martner, Rasmussen, nu Præst, Treschow, nu Rektor og theologiæ Doktor, Wøldike nu Sognepræst i Store Hedinge, og endelig jeg selv.*

1770. [Tauber har forsvaret sin Disputats:] *Efter gammel Skik og Brug bleve opponenter extraordinarii indbudne til Disputats Gildet tilligemed andre af mine Landsmænd, Gyldendahl, Salling, Christian Kiærulf, med flere, til at drikke Kaffe, spise Smørrebrød og drikke Pouns om Aftenen, fornøje sig enten med at snakke eller spille Kort til langt ud paa Natten.*

1770. *Iblant mine Venner gjorde Top Wandal, Gyldendahl og Christian Kierulf mig den tidsspildende Tieneste at forrette mine Kommissioner paa Auktioner, ligesaa got, som om jeg selv var nærværende.*

1770. *Søren Salling, min Gienboe paa Regentsen og en af det kiære Landsmandsskab, som omskandsede mig i 6te Gang, hvor jeg havde Christian Kierulf og Tostrup til Nabo og Gyldendahl og Salling til Gienboer, og Sinding oven over mig. Denne behagelige Selskabelighed skaffede mig i min Udhvilelses Timer mangfoldige Behageligheder.*

Dissertationis

Particulam primam

De

Obligatione naturali ad Cultum

Dei

Opponentium examini submittit

Severinus Jylendahl

pro Beneficio Valora Regia

defendente doctissimo atq: Amicissimo

Johanne Fuglesoe

Præd. id: quinti.

In Auditorio Collegii Regii E. f.

Vidi
Strobelius

Gyldendals Forlag har altid regnet 1770 som sit Stiftelsesaar, men Søren Gyldendal forlod først Regensen i Forsommeren 1772, og hans Navn findes ikke som Forlægger paa nogen Bog før 1772. Dog er det sikkert, at Gyldendal har været beskæftiget med Forlagsvirksomhed allerede fra 1770. Handlét med Bøger har han, som flere Steder i Taubers Optegnelser viser, allerede i flere Aar. Det sandsynligste er, at han har været ansat i det Kannevorffske Forlag. Han var Medarbejder ved „Fortegnelse paa alle de Skrifter som Trykfriheden har givet Anledning til“, der begyndte at udkomme i 1771, og efter Kannevorffs Død overtog Gyldendal Udgivelsen af 3die Aargang (1772), der, som Gengivelsen paa modstaaende Side viser, bærer hans Navn som Forlægger.

I Subskriptions-Indbydelsen til 3die Aargang skriver Gyldendal: „I Følge vore Læseres ringe Antal, som ikke nær holder Forlæggeren skadesløs, samt Arbeidets Møisommelighed baade for ham og os, havde vi næsten overgivet det, hvis ikke nogle særdeles Velyndere havde opmuntret os, og anpriset saadan en Journals Nytte for Fremtiden. Forlæggeren har derfor besluttet at modtage Subskription paa den 3die Aargang, og besørge Subskribenterne ethvert Stykke tilbragt, saasnart det udkommer, for at spare Liebhabere for saa ofte at umage sig. De vilde altsaa behage at lade deres Navne tegne enten hos Mad. Kannevorff i Silkegaden eller hos Forlæggeren Gyldendal i Trompetergangen No. 112. Størrelsen vil blive omtrent 30 Ark sædvanlig Format og Tryk; thi, da man kan sikkert vente, at Eftertiden ikke skal give saa meget Stof for usle Skribentere, agter man at udlade sig vidtløftigere over betydelige Skrifter. Prisen bliver for Subskribentere 1 Rdlr. paa Tryk- og 1 Rdlr. 1 Mk. 8 Skill. paa Postpapiir, men for andre Kiøbere 4 Skill. Arket. Pengene betales ved Aargangens Ende til Forlæggeren mod hans Qvittering. Af 1ste og 2den Aargang ere endnu complete Exemplarer at bekomme.“

Kritisk Fortegnelse
 over alle de
Skrifter,
 som siden
Trykfrigheden
 ere udfomne;

hvorved findes anført, hvor de sælges, hvad de koste,
 og hvor mange Aelk de indeholde.

Tredie Aargang

fra 14 Septembr. 1772.

Første Stykke.

Kjøbenhavn, 1772.

Trykt hos Morren Hallager, og findes tilkiøb
 hos Forlaggeren Gyldenald i Trompetter-
 Gangen No. 112.

Den 12. Juni 1772 holdt Søren Gyldendal Bryllup med Maren Thomasdatter og bosatte sig i Trompetergangen Nr. 112 som Boghandler. Indførslen i Helliggeist Kirkes Protokol lyder saaledes:

d. 12 Junii ere efter Kongebrev dat. d. 6 Junii og Beviis for Consumtionens Erlæggelse i Huuset copulerede: Søren Gyldendahl. Studiosus U[ng-]: K[arl]: Maren Thomas D: Jfr: [Jomfru]. forlovere for Brudgommen Hr. Petersen Præst for Bruden Poul Jensen Staldkarl. Begge skriftlig —

Efter Traditionen skal Maren Thomasdatter have været Enke efter en Lærredshandler og have medbragt nogen Formue, der satte Gyldendal i Stand til at begynde som Forlægger, men dette stemmer ikke med Kirkebogens Angivelse, at hun er ugift, og gennem Oplysning i Kirkens Ligprotokol kan det konstateres, at hun var 28 Aar, da hun blev gift med Søren Gyldendal.

Fotografiet paa modstaaende Side viser Forlagets første Bopæl: Trompetergangen Nr. 112 — nu Niels Hemmingsensgade Nr. 23 — set fra Hjørnet af Skindergade mod Graabrødretorv. Det er det høje, smalle Hus med Trappestenene foran Indgangsdøren, lidt til venstre i Billedet. Foruden Gyldendal boede her ifl. Indqvarterings Mandtal 1772: Rudolf Piper, Skomager, og Lærretshandler Lorentz Petersens Enke.

Tauber skriver:

1772. Nu havde jeg travlt med at forsyne mig med Bøger, kiøbte en Deel gode Bøger af Christian Kierulf, som opgav sin Hengivenhed til Theologien og var bleven Kopist i Kancelliet, ligesom og en stor Deel af Søren Gyldendahl, som alt længe siden havde sat sig ned at handle og greb med en fornuftig Forsigtighed om sig at være Forlægger. Disse Bøger, som Gyldendal havde tilforhandlet sig for skikkelig Kiøb paa Auktionen af den Akkermanske Boghandling fik jeg og for den halve Priis imod det de kostede efter Bogladepriisen.

Tauber skriver:

1772. [Tauber har under Pseudonymet: Philomusus udsendt sit „Lykønskningsbrev“ til den nysudnævnte Professor Nic. Edinger Balle.] *Kraft, min Haandskriver var Skyld i at den blev trykt, han var saa forelsket i de udstrøede Vittigheder, og den satiriske Salt, at [han] imod min Villie løb med den til Gyldendal, som strax befordrede den paa sin Regning til Trykken. Den var aldeles ikke bestemt til at trykkes men at sendes Professor Balle til sin Efterretning, som et skrevet Brev.*

Nedenfor er Søren Gyldendals antagelig første Signet gengivet i Aftryk i dobbelt Størrelse. Det findes saavidt vides ikke paa noget kendt Brev eller Dokument, men Signetet er opbevaret i den Gyldendalske og senere i den Deichmannske Familie. Paa modstaaende Side Forlagets anden Bopæl, Hjørnet af begge Helliggeist-Stræderne No. 143 — nu Niels Hemmingsensgade Nr. 22. — Hertil flyttede Søren Gyldendal i 1773 og boede til Oktober 1776.

Det oprindelige Grundlag for Søren Gyldendals Handel har sikkert været Salg af antikvariske Bøger, indkøbte paa Auktioner, og andre Forlæggeres Bøger. Men snart begyndte han at udgive Bøger paa eget Forlag og at paatage sig Forhandling i Kommission af Bøger, Forfatterne selv havde bekostet. Den 24. Juni 1772 fandtes Gyldendals første Annonce i Adresse-Avisen, men ingen af de averterede Bøger bærer hans Navn som Forlægger paa Titelbladet. I Aarene 1772–1774 er Kommissions-Artiklerne de overvejende, selv om Gyldendal udsender en Del Bøger paa eget Forlag og paabegynder enkelte større Værker, f. Eks.: Dusch: „Moralske Breve til Hiertets Dannelse“, Andr. Schütte: „Staternes indvortes Regiering“ (5 Bind), sammes „Staternes udvortes Regiering“ (2 Bind) og „Anhang til Bulls Register over alle Forordninger m.m.“. I 1775 tager Udgivelsernes Antal stærkt til, og de store Værkers Antal stiger. I 1775–76 paabegynder Gyldendal Udgivelsen af de kendte store Samlinger af Skuespil: „Skuespil til Brug for den danske Skueplads“ (12 Bind), „Nye originale Skuespil“ (5 Bind) og „Syngespil for den danske Skueplads“ (8 Bind). Af sidstnævnte Værk gengives Titelbladet paa næste Side.

Tauber skriver:

Decbr. 1773 [Tauber har modtaget Kaldsbrev til Rektoratet i Horsens:] Jeg holdt et Afskeeds Gilde med mine Omgangs Venner Bekiendter og Medkollegianter paa Borchs Collegium. Gyldendahl blev Skaffer. Da mit Kammer var saa lidet blev det holdt paa Petersens eller Nicolai Kalls Kammer i anden Etage paa venstre Haand uden til Gaden lige over Inspektorkammeret. Da Klokken var næsten 10 om Aftenen forlod jeg Selskabet for hvis fulde Tilfredsstillelse og Fornøielse jeg havde sørget, at dem ikke skulde mangle noget den hele Nat. Gyldendahl traadde i mit Sted som Vært og forestod denne Post præiselig. Dette Afskeedsmaaltid kostede mig over 7 Rd.

Syngespil

for den

Danske Skueplads.

Ålborg
Skole.

Første Bind.

København.

Trykt paa Gyldendals Forlag

1776.

Paa Siderne 39–41 gengives en Bevilling til at udgive 2 Skolebøger.

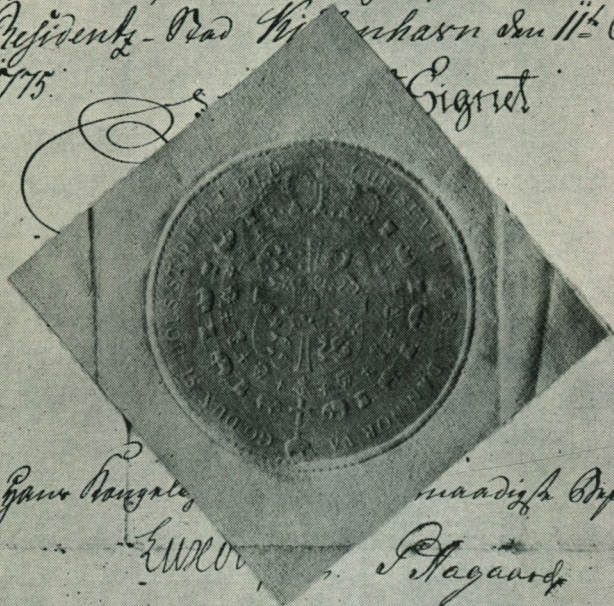
Vi Christian den Syvende af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsteen, Stormarn og Dytmersken, Greve udi Oldenborg og Delmenhorst, Giøre Alle Vitterligt:

At som Vi ved Vores under denne Dags Dato allernaadigst udgangne Forordning have anordnet og befalet, hvilke Bøger, der herefter skal indføres og bruges i de Latinske Skoeler i Vore Riger Danmark og Norge; Saa have Vi i den Anledning allernaadigst bevilget og tilladt, saaog hermed bevilge og tillade, at Søren Gyldendahl, Boghandler her i Vores Kongelige Residentz-Stad Kiøbenhavn, og hans Arvinger af disse anordnede Skoelebøger maa udi 20 Aar alleene forlegge og lade trykke en Samling af berømmelige og gode Danskes, Norskes og Holsteenens Handlinger, saaog Virgilium, Alt efter den foreviiste Prøve af Udgave, Papiir og Tryk, og maa ingen Anden end fornevnte Søren Gyldendahl i berørte Tiid, uden hans eller Arvingers Samtykke trykke, trykke lade, oplegge, eller andensteds fra trykt i Vore Riger og Lande indføre, afhænde eller forhandle foranførte Skoelebøger under Eet Hundrede Rixdalers Straf for hvert Exemplar og for hver Gang nogen maatte betreffes herimod at giøre, eller antreffes med andre Exemplarer end de, som bemelte Søren Gyldendahl lader trykke eller oplegge, af hvilke 100 Rd. Halvdeelen skal tilfalde Angiveren og den anden halve Deel fornevnte Gyldendahl, som Forlegger; Hvorimod der paa bemelte Skoelebøger skal settes en billig Taxt, efter derom i forveyen giort Aftale med Os elskelige Rector og Professores her ved Vores Universitet, saa skal og Priisen foran paa Titul-Bladet trykkes til Vedkommedes Effterretning. Forbydende Alle og enhver, herimod, efftersom forskrevet staaer, at hindre eller udi nogen Maade Forfang at giøre, under Vor Hyldest og Naade! Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores Kongelige Residentz-Stad Kiøbenhavn den 11te Maji 1775.

Si Christian den
 Sjvende, af Guds Naade Konge
 til Danmark og Norge, til Slesvig og Gy,
 Fyen, Fersling ind; Skonvig, Holsten, Bornum og
 Slesvigskan, Gyms ind; Oldenburg og delumskof,
 Givn alle Viderligt: Ad som Hi ved Vore
 under skun lige dato Allernaadigst indgangen
 Forsending Jann anordnat og befuldt, Joville
 Bogen, der Joville skal indføres og trykkes i de
 talenfte Hvaler i Vore liges Danmark
 og Norge; Da Jann Hi i den Anled-
 ning Allernaadigst bevilget og tilladt, saas
 Jann bevilget og tilladt, ad Joren Gjilden,
 Dahl, Drogmanden Jor i Vore Kongelige Residens
 Pils Kiøbenhavn og Jans Arvinger og d. s.
 anordnat Hvaler lige maan ind; Ad der alle
 nu forlagge og lade trykke en Samling
 af Arminerslige og god Skrift, Vore
 og Holstenens Gaidlinger, saas Virgilium,
 ad ogsa den Jannigste Jovn af Tidgan.

Papir og Tryk; og maa ingen Anden end
 Sammenskretten Gjældendahl i berømt Tid,
 inden Gaar eller Arvingens Samtykke trykke,
 trykke Lade, udsætte, eller andensteds fra
 trykke i Noget alige og Lade indføre, og
 Lade eller forsende foranstaaende Hæftbøger
 under Guds Guddoms Alidalsens Naad for
 Guds Exempler og for Guds Gang nogen
 maade Indsigelse forimod at give, eller
 andreffes med andre Exempler end at,
 som sammes Læren Gjældendahl Lade trykke
 eller udsætte, og hvilke 1772 Gældendalsen
 skal tilfælde Angivelsen og den Anden
 skal den Sammenskretten Gjældendahl, som den,
 Læren i forimod den paa sammes
 Hæftbøger skal paa en billig Tak, og for
 skom i forimod den gaaet Aftale med de
 adskillige Procter og Professorer for den Høi-
 Universitet, som skal og forimod foran paa
 Titul. Ordet trykke til Høiherredens
 Gharvelning. Forlyndend alle og anfor,

Gættend, Hørfør, Gøstend med faar, af fæind,
 eller ind; nogen Naade Førfang af giør,
 under Guds Hjælp og Naade! Givet paa
 Gøst Det Christianborg ind; Døms Kongelige
 Præsidents - Raad Wi. Schæffer den 11^e Maj
 1775.

Hørfør Kongelig

maadigt Befaling

LWCO

Pagaard

Bøffandten Peter Gjæverdahl af Kiøbenhavn, Dn.
 willing af Jan og Arvinger i 20 Aar allenu man forlægg
 og Lad. Lijlle Lijde Anordend. Hørfør, indsamling af
 Sammenlign og god Læst, Hørfør og Gøstend med faar,
 Lijgn, faar og Virgilid.

Aaret efter Søren Gyldendals Ægteskab med Maren Thomasdatter fødte hun en Søn, der den 23. Juni 1773 i Helliggeist Kirke blev døbt Jens. Efter kun fire Aars Ægteskab døde hun. Paa modstaaende Side er gengivet Forsiden af en Sørgeriesang, forfattet og trykt af Bogtrykker Morten Hallager. Af de fjorten Vers aftrykkes her:

Flyd Medynks Taare! klag beflemte Venstabs Smerte
 Ved Benners Tab, ved den forladte Mages Klager!
 Ak! hvorfor døde Hun, den Dydige, den Fromme?
 Den beste Mages Lytt, den spæde Plantens Moder!

Fæld Ægtemage, Søn! fæld Slægting, Benner Taare!
 Lad Strømme flyde ved den Bestes Grav! — Hun døde,
 Som huuslig sørgede for alles Gavn, og skienkte
 Hvert Dieblif enhver nye Prøver paa sin Omhed.

Hvo savner Hende meer end Han? som modløs sidder
 Ved Hendes bleege Liig, fuld af Forundring taber
 Sig hen i Tanken om Guds Viisdoms skjulte Veie,
 Og trækker dybe Suf: ak! at Hun ikke døde!

Hvis Tab er stort som Hans, der ei endnu kan skionne
 Hvor meget Han har tabt, som neppe kan udstamme:
 "Hvor er min Moder nu? ak! ak! hun, hun er borte?"
 "Som elskte mig saa høit — min Moder — ak — er borte."

Die Sorg! hold Smerte op at saare deres Hjertes!
 Hun lever — ja Triumph! — en Christen døer for Livet —
 Hun døde — nei — Hun vandt — Hun overvandt al Møie
 Al Livets Trængsler — Fryd! — Hun gif til evig Glæde.

173

Belæde

M a d a m e

Maren Gylvendals,

Herr Boghandler

G y l v e n d a l s

Kierestets

Dobelige Afgang den 3. Maji: 1778, ind. 108, og
bleve følgende Finier til Faldig Grindring.

opfatte

Morten Hallager.

Kiøbenhavn, 1776.

Trykt med Hallagers Skrifter.

Det var en stor Boghandel og et anseligt Forlag som Gyldendal i 1776 flyttede fra de beskedne Lokaler paa Hjørnet af begge Helliggeist-Stræderne til eget Hus i Silkegaden No. 66, og i den Tid, han boede her (1776—1787), øgedes Udgivelsernes Antal fra Aar til Aar og naaede Kulminationen. Dristigt gik Gyldendal i Gang med store Værker, og i Løbet af faa Aar blev hans Forlag Nordens største og spændte over alle skønlitterære og videnskabelige Felter.

Institutioner og Selskaber overdrog ham deres Publikationer, efterhaanden overtog han en Række Udgivelser, paabegyndt for Udgivernes egen Regning, og Gang paa Gang købte han Restoplag af tidligere udkomne Bøger.

Opbevarede Dokumenter viser f. Eks., at Det dansk-norske typografiske Selskab i 1780 overdrog Gyldendal Forvaltningen af Selskabets Boghandel og Økonomi og dermed alle Selskabets tidligere udgivne Skrifter. Samme Aar sælger „Justitz Raad“ Graah til Gyldendal Oplagene og Rettighederne til de Kongelige Forordninger til Fr. 4s Død samt den anordnede Alter Bog og Laugsartiklerne, i 1781 sælger Selskabet til de skønne Videnskabers Forfremmelse Oplagene af Selskabets hidtil udgivne Skrifter og Forlagsrettighederne til alle de Skrifter, som fremtidig bestemmes til Trykken. Samme Aar overdrager Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog Gyldendal Oplagene af Danske Magazin og øvrige af Selskabets Skrifter, og ligeledes i 1781 overtager Gyldendal fra Bogtrykker Godiches Enke Forlaget af de Suhmske Samlinger til den danske Historie. I 1785 køber Gyldendal af H. C. Amberg Oplagene af Samuel Richardson: Sir Carl Grandisons Historie og de udkomne 3de Dele af Miss Clarisse Harloves Historie o. s. v.

Fotografiet paa Side 45 viser Forlagets tredie Bopæl, Silkegaden No. 66 (nu Silkegade Nr. 5). Gyldendal købte det i Maj 1776 af Kannevorffs Efterleverske for en Sum af 5000 Rdlr. og drog i Oktober 1776 ind som Ejer i det Hus, hvor han begyndte sin Løbebane som Medarbejder i Kannevorffs Forlag.

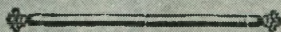

DEN SINDRIGE HERREMANDS
DON QUIXOTE
AF **MANCHA**
LEVNET OG BEDRIFTER.

FORFATTET

AF

MIGUEL de CERVANTES
SAAVEDRA.

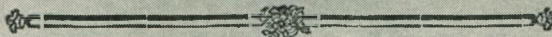
Overfæt, efter det i Amsterdam og Leipzig 1755, ud-
givne Spanske Oplag,

AF

CHARLOTTA DOROTHEA BIEHL.

FÖRSTE TOME.

KIÖBENHAVN, 1776.
TRYKT PAA GYLDENDALS FORLAG.

M u s i k e n s

første

G r u n d s æ t n i n g e r

Jacob B. Kolling.
anvendte paa

Syngekonsten i Særdeleshed.

Udgivne

of

Niels Hansen.

Kjøbenhavn 1777. Trykt paa Gyldebrands Forlag.

51

The musical score on page 51 consists of three systems of two staves each. The top staff in each system is in treble clef, and the bottom staff is in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). The music features a variety of rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several ornaments (trills and mordents) and dynamic markings such as 'f' (forte) and 'p' (piano). The notation is typical of 18th-century printed music.

Det ældste Katalog fra Gyldendal, der er opbevaret, er det paa modstaaende Side afbildede fra 1779. Det er paa ialt 164 Sider, hvoraf de første 126 omfatter antikvariske Bøger. Denne Afdeling er delt i følgende Grupper: In Folio (364 Numre), In Quarto (718 Numre), In Octavo & Forma minori (1926 Numre), Tillæg in Folio (12 Numre), Tillæg in Quarto (31 Numre), Manuscripta in Quarto (10 Numre), Manuscripta in Octavo (11 Numre) og Manuscripta, Bøger i raa Materie (16 Numre). Derefter kommer selve Forlagskataloget: Fortegnelse paa en Deel meest nye og paa eget Forlag trykte Skrifter, som i raa Materie sælges for ved tegnede Priser. Kataloget afsluttes med Svenska Bøcker og nogle indbundne Bøger. Selve Forlagskataloget — heri ogsaa Kommissionsskrifter og indkøbte Restoplag — er paa 30 Sider og omfatter ca. 400 Bøger. Af Skuespil, der danner en særlig Gruppe, opføres der foruden de tidligere nævnte store Samlinger 76 forskellige, udgivne enkeltvis.

Tauber skriver:

Juni 1779. Anden Dagen Klokken 9 reiste jeg med den store Vogn . . . . til Kiøbenhavn, drog ind paa Veien i Bakhuuset hos Hr. Ordning, den gamle Bagger Ordings Søn, blev vel modtaget, og kjørte ned til Byen, saa jeg Klokken to om Eftermiddagen traadde af hos Agent Gyldendahl i Silkegaden No. 66, som tilligemed sin retskafne Kone venskabelig modtog mig og sørgede for min Pleie og mine Bequemmeligheder som om jeg havde været hiemme.

Juni 1779 [Tauber har taget teologisk Embedseksamen.] Efter Attestaten d. 24. Juni meldte jeg ufortøvet Udfaldet til Statssekretæren [Ove Höegh-Guldberg] og udbad mig den Lykke at opvarte ham og vente i mit Logie hos Gyldendal hans Ordre naar det maatte være ham beleiligst. . . . . Jeg leiede derpaa en Chaise, tog Gyldendal, Sekretær Kiærulf og Frue med, betalte alle Omkostninger som beløb sig til noget over 5 Rd., reiste Onsdag Morgen Klokken 3¹/₂, kom til Fredensborg 7¹/₂, gik strax med Gyldendahl op til Audients.

380
Catalog
over
en Deel gamle og nye
indbundne Skrifter

i
adskillige Sprog og Videnskaber
med vedtagne ringeste Priser:

samt over
en Deel uindbundne, meest nye
Forlags-Skrifter,

der ligeledes
for høstegnede Priser ere tilkiøbs
hos
Boghandler Gyldendal,
boende i Sillegaden No. 66. i Kiøbenhavn.

1779.

I 1779 ansøgte Søren Gyldendal om at blive kongelig Hofboghandler „med samme Privilegier som Universitetets“. Ansøgningen blev ikke bevilget, men Aaret efter blev Gyldendal Universitetsboghandler og opnaaede derigennem Skattefrihed. Paa modstaaende Side er gengivet Indførslen i Cancelliets Brevbog. Ordlyden er:

Pro Memoria! I Anledning af indsluttede Boghandler Søren Gyldendahls Ansøgning herover vedlagde Magistratens Erklæring er bleven indhentet, skulle Man tjenstligst fornemme: om det Kongelige Rente-Kammer maatte have noget imod, at Memorialen herfra blev forestillet, saa at Supplicanten kunde blive Hoff-Boghandler med samme Privilegier, som Universitetets. Ansøgningen med Bielag udbedes igien tilbage. Det Kongelige Danske Cancellie, den 31te Julii 1779.

Tauber skriver:

Juni 1779 [Gyldendal er i Anledning af Ansøgningen om at blive Hofboghandler i Audiens hos Statssecretair Ove Høegh-Guldberg paa Fredensborg Slot.] Jeg oppebiede Gyldendahls Udgang fra Audientsen, gik ufortøvet med ham til det øvrige Selskab besøgte Pagehofmesteren Bierregaard som var gift, og Professor Sporon, spaserede med Pagehofmesteren og mit Reiseselskab en to til 3 Timer om i Haugen, blev omført og giort opmærksom paa det meget Seeværdige af en Ledsager fra Hoffet. Spüste tilligemed Gyldendal hos Pagehofmesteren Schou i Selskab med 6 Pager, blev hærilig beværtet, havde en festlig Dag, reiste hiem i en fornøielig Aften, forfrisket og oplivet til min Anspændelse i de følgende Dage. Gyldendals Søn forærede jeg en Dukat til hans Fødselsdag, . . . forærede Fru Gyldendahl et Guldhierte indlagt i Stene, som havde kostet 6 Rd. til en Slags Erkendtlighed, fordi jeg laae i Agentens Huus saalænge og blev saa vel pleiet for intet.

N:o 1223

Ande Kammerets udf. Bogfører Guldendahl
 udføring om en Brev til Bogføreren

Pro Memoria!

Op Opladning af indskickte Bogfører-
 =ens Søren Guldendahl Udføring om
 =ens udførelse, Magistratens Udføring
 =ens blivende i Guldendahl, Lilla Man kuff-
 =lig, Kommunens; om det Kongelige
 =ens Kammeret maatte gøre noget
 =ens, at Memorialen gik ud, blev fo-
 =ens, som at Supplikanten Lilla
 =ens til Bogføreren om sin
 =ens, som Universitetets, Un-
 =ens og Brev til sig selv
 =ens.

Det Kongelige Danske Cancellie den
 31de Julii 1779.

Fra en af de ældste af Forlagets Kontrakter gengives Forsiden paa Side 53. Kontraktens Tekst aftrykkes nedenfor:

Jeg underskrevne Søren Gyldendahl, Boghandler her i Staden, tilstaaer hermed for mig og mine Arvinger at have overdraget til Hr. Hans Christian Amberg, ved et Selskab af duedlige Personer at besørge forfattet en ny Tydsk og Dansk, og Dansk og Tydsk Ordbog, i tvende Bind, efter den Subscriptionsplan, som allerede er bekiendtgjort. Hertil forskaffer ieg ham alle nødvendige Materialier, som Selskabet maatte forlange, og behøver for at gjøre Verket fuldstændigt. Dette Verk overgives til Pressen aldeles efter Selskabets Haandskrift, ligesom den første Correctur ogsaa, allene overlades til Hr. Ambergs eller Selskabets egen Omsorg.

Saasnart det første Bind af dette Verk, nemlig: den Tydske og Danske Ordbog, er færdig fra Bogtrykkeren, betaler ieg strax til bemeldte Hr. Amberg 4 Rdl., siger Fire Rigsdaler, for hvert trykket Ark, dette Bind indeholder, og ligeledes naar det andet Bind, nemlig: den Danske og Tydske Ordbog, har forladt Pressen, 4 Rdl for Arket af samme.

Derimod forbinder ieg, Hans Christian Amberg mig til at besørge dette Verk ved saadanne Personer, som have den dertil fornødne Indsigt og Styrke i Sprogene, og ere i Stand til at give det Rigtighed og Fuldstændighed efter den bekiendtgjorte Plan.

Det første Manuscript overleveres Hr. Gyldendahl til Bogtrykkeren inden Januarii Maanedes Udgang 1780, og siden sørges bestandig for, at ingen Mangel paa Manuscript skal standse Sætteren, eller Forhaling ved den første Correctur opholde Trykningen; ligesom og det andet Bind skal tages under Arbejde, saasnart det første er færdigt, og saaledes uafbrudt fortsættes og fuldføres ...

Kjøbenhavn d. 24. Decbr. 1779

S. Gyldendal. Hans Christian Amberg.

29 Dec
1779

No 59119

No 2. Een Halv Rigsdaler.

Musken
1779.
(Hansens)

Jeg udmønter hermed Siren Gjælden,
 Dahl, Bogskuders Jæs i Præmie,
 til Paand fremmed for mig og min Elst,
 brugt at som vandsmaget til Sr. Hans Christian
 Amberg, ind at Indskab af Særlige Personer
 at besørge forfatte en nys Tegst og Sævel, og
 Sævel og Tegst Ord bog, i Konens Binde, efter
 den Indskriftens plan, som allerede er bekendt,
 giort. Heric forlæsttes ind som alle
 nødvendige Materialier, som Indskabet maatte
 forlænge, og indsom for at giøre Høret ind
 standst. Dette Høret indgiøres til Høret
 allerede efter Indskabets Hævedtind, ligesom
 den første Konvention og saa alle overladet
 til Sr. Amberg eller Indskabets nogen Omstøng.
 Dafrøst det første Binde af dette Høret,
 nemlig: den Tegst og Sævel Ord bog, so lødte
 for Bogtryk Høret, indales ind som til
 standst Sr. Amberg, at ^{Høret} jegre Siren
 Argodalen, for somt ting ind Ord, ind
 Binde indfoldet, og ligesom naar det
 indst Binde, nemlig: den Sævel og Tegst
 Ord bog, for forladt Høret, ^{Høret} for ordet
 af Jæmme.

Jæmme forbrødet ind, Høret

I de 7 Bind „Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber udgivet ved et patriotisk Selskab“, som Gyldendal overtog (se Side 44), findes bl. a.: Johannes Ewald: „Lykkens Tempel“, „Balders Død“ og „Fiskerne“. Fra syvende Bind, hvori „Fiskerne“ er trykt, vises paa næste Side et Opslag med Slutningen af Nationalsangen.

Tauber skriver:

Juni 1783 [Tauber blev i 1781 Rektor i Odense]. Paa Finansernes store Dag den 11 Juni meldte jeg Agent Gyldendal den forunderlige Beslutning, jeg i min Forlegenhed, som en svag Mand til mit Helbreds Oprettelse og den foreslagne Clavises Fremme, havde grebet til, at dræbe den Tid ved Reiser og Adspredelse, som jeg dog hiemme maatte hendrømme paa en Stoel eller i en Kanapee. Hvad tænkte De, skrev jeg til denne min Ven? En Reise til Kiøbenhavn er Formaalet for mine Ønsker. Det giælder da Dem, mærker De nok paa mit hele Anlæg. Kan De modtage min svage Omkreds, saa har jeg i Deres Huus min fulde Frihed og den ømmeste Omladelse og Pleie. Jeg melder mig derfor ifald ei andre Tilbud, som nok ikke er at befrygte, giver mig Leilighed til Deres Forskaanelse, saa snart jeg med min Medreiser Hr. Kiøbmand Groth fra Horsens, fra næstkommende Fredag af, som den berammede Dag til Fuglens Udflugt af Fangeburet hos D. Velbyrdighed. — Da skal De og deres dydige Frue være et Øyenvidne til den maadelige Figur en Rektor og Professor fra Odense kan gjøre i den store Verden. Bered Dem da til dette Skuespil og bed got, (thi Bønner er vel ikke forvüiste eller bortrømmede fra Hovedstaden til Straahytterne i Sælskab med Armod og Elendighed) for den som segner ned under Planer og Forslag, hans Hoved rummer enten som en baade fuld og riig Ladning eller en tyngende Baglast, at hans udvortes Lykke ei skal kuldseile. Lev vel med dyrebare Familie indtil vi samles.

Du Danſkes Bei til Roes og Magt,
 Sortladne Hav!
 Modtag din Ven, ſom uforſagt,
 For mode Faren med Foragt,
 Saa ſtolt, ſom du, mod Stormens Magt,
 Sortladne Hav!
 Og raſt igiennem Laerm og Spil,
 Og Kamp og Seier foer mig til
 Min Grav.

Siette Dptrin.

Gunild. De Forrige.

Gunild.

Al, Børn! jeg kan ei meer.

Liſe.

Her, Moder, hvil dig.

Du jitrer!

Gunild.

Al, hvem jitrer ei, naar Himlen
 Fremkalder Skabningen af Stov til Regnſkab,
 F 2

Naar

Søren Gyldendal var ikke Johannes Ewalds Forlægger. „Balders Død“, „Fiskerne“ og „Lykkens Tempel“ fandtes som nævnt i „Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber“, som Gyldendal erhvervede, og de to førstnævnte optryktes i „Nye originale Skuespil“. Paa et Tidspunkt troede Ewald sig forurettet af Gyldendal og beklagede sig til Kammerherre Warnstedt. Men der findes flere Vidnesbyrd om, at der herskede et venskabeligt Forhold mellem dem, og kort efter Ewalds Død fandtes det paa modstaaende Side gengivne Opraab i Adresse-Avisen. Indsamlingen bragte ikke det ønskede Resultat. Monumentet maatte opgives, og Gyldendal tilbagebetalte de indkomne Beløb. En af Johannes Ewalds Venner, Kaptajn Abrahamson, skrev senere: „En dansk Mand, og en hæderlig een var det, indbød til Subscription til et Mindesmærke over Ewalds Grav, men hvo der ikke subscriberte det var vore stoute danske og norske Landsmænd.“

Tauber skriver:

Juni 1783. Klokken 5 Søndag Eftermiddag traf jeg Agent Gyldendal og Frue ved ønskelig Helbred, blev vel modtaget; gik derpaa strax til Hr. Eichel, en Søn af min Livlæge — traf ham ikke hiemme, men bad hans Kontubernal Dreyer . . ., at han vilde sige Eichel, at jeg havde sent til ham min Silouette, som inden Klokken 10 Mandag Formiddag kunde afhentes Agent Gyldendal i Silkegaden No 66. Han kom til bestemt Tid, forlangte Silouetten af Agenten, men traf til hans store Glæde ikke Skyggen eller Skyggetegningen men Personen eller Originalen selv.

Juli 1783. Samme Dag skrev jeg et Taksigelsesbrev til Agent Gyldendal for hans og Frues daglige Kappen om at gjøre mig Livet behageligt og for begges uegennyttige Opofrelse for at skaffe min Siæl og mit Legeme de fyrsteligste Fornøielser, medens jeg som Gæsteven opholdt mig i deres Huus.

1781

23de Aargang.

No 52

Kjøberhavns
alleneKongelig
privilegerede

Adresse=

Contours

Med Posten forsendende **Efterretninger.** Onsdagen, den 28 Martii.

Hermed følger Avis for Børn No. 12.

Mogle Ewalds Venner have tænkt, at han ved sine, ey allene stærke, men og Religion, Dyd og Gands hed fædte hadrende Digterværter, fortjener offentlig Væreminde: de have og tænkt, at et saadant Væremindes Oprettelse skulde hos nu værende Europas Folk, sem og hos Efterseeten forkynde, at vi lige som vore nordiske Fædre have Sind til at hædre den blandt os, der ved sonderlig Siels Evne (han vare Skiald eller andet) skaffer Almens. Bæstet Gavn eller adel Lyst. Et glædende Syn stiler hen paa Jægerpræis, og paa det, samme Sted stæer ved Hørfelig Patriotiethed, det har forstærket disse Tanker.

Allsaa, drevne af fædrelandts Hensigter, indlyde disse Ewalds Venner Medborgerne til at tage Deel i Væremindets Oprettelse. Konstværket bliver vor Wideweits Arbejdt, og derved kan man være vis paa, at det endog efter henlobne Aarhundrede skal vidne om den høje, adle og reene Konstsaag, hvilken vi nu have.

Hr. Gyldenfal, som een af Ewalds Venner, har paa ager sig Møden at indsamle Tilskuddene: han modtager disse Tilskud, og meddeeler Brevts for samme, da hers Tilskud strax maae leveres naar han regner sig; men paa det des flere kunne faae Deel i Handlingen, antages ey højere Tilskud end 10 Rdlr, dog alle mindre efter enboers Vilie.

Konstværkets Udforelse berøer derpaa, at Tilskuddene blive lige Omkostningernes Betal; men skulde Bærket af Mangel paa Tilskud ey finde Sted, da saaar enhver sit igien til dette Aars Ende: bliver et Overflud, da vil Hr. Gyldenfal gjøre formelig Regning

over det udgivne, og udstalle af det overskydende til enhver i Forhold med det gjorte Tilskud.

Denne Anmeldelse vil jeg med sand Kornøvelse og Skionsomhed for den mig vilie Fortroelighed stræbe at udsøre uden noget Wederlag; hvad i Anmeldelsen er lovet, det erkjender jeg herved som en Forbindelse, jeg har paalagt mig. Gyldenfal.

Et behagelig Efterretning for de Herrer Interessentere af det kongelige musikalske Akademis averteres, at i Følge Akademiets Conventions §. 2, ikke uden en Mandsperson og tvende Damer paa en Billet indlades. Uden Billet kommer aldeles ingen Hordtoms mende ind paa Concerten.

Directionen for Concerten paa det kongel. Stadhuis averterer herved, at de udgivne frie Billetter for Fremmede, hvoraf mange ey ere indkomne, ikke gjælde efter næste Concert, Søndagen den 1 April. I den Sted vil man forfærdige andre Billetter for Fremmede til de tvende Oratorier, som skal opføres den 3de og 15 April. Tilhige udbeder Directionen sig, at Subscribenterne vilie behage, for Ordens og deres egen Behøvemeligheds Skyld, at forevise deres Billetter ved Indgangen.

Ved Admiral ARFFS Død.

Jorden fik dit Liig — Dødens grumme Stemme
Bød der smuldre hen — til den store Stund,
Da Afsæder skal dybt af Gravens Glemme
Kalde det, fra Tidens korte Blund.

Tauber skriver:

August 1783. Kuns det sikke Haab at jeg inden en kort Tid skulde løspændes af mit altfor trykkende Skoleaag holder mig endnu ved Live. Den 20. Aug. tilskrev jeg Agenten i denne Tone og lovte at sende tørrede Kirsebær med Skibsleilighed til Foræring som et lidet Bevüs paa min Skiønsomhed til hans Frue, og sørge for en Fortsættelse med nogle Haugefrugter, ifald jeg kunde opdrive dem saa gode, som jeg vilde unde dem.

August 1784. Den trivelige Fru Gyldendahl af lige Tilsnit med min Kone glædede sig over at see mig iblant de dødelige.

September 1784. Den 12. Sept. spüste jeg til Middag hos Auktions Directeur Frimodt, som med megen Artighed og Følelse af Taknemmelighed for hans Søn modtog mig. Samme Aften hos Professor Nicolai Kall. Natten derpaa blev jeg saa syg eller saa heftig angreben, som den Nat jeg i Horsens kom fra Bryllup hos Kancellieraad Flensborg. Men Frue Gyldendahls Pleie og Omhu for mig og et stille Afhold hentede min bortspüste Sundhed tilbage.

November 1784. I samme Brev beklagede jeg med hiertelig Deeltagelse dette uhældige Udfald af hans Frues ømme Hengivenhed og hans egen faderlige Opofrelse. Men vi alt for kortsynede forstaae os ikke paa Guds Veie ei heller kunde vi uddybe hans Hensigter. Barnet døde, men Moderen var i god Behold.

Oktober 1785. Til Agent Gyldendal forærede jeg aarlig en Tønne eller i det mindste en halv Tønne fynske Frugter. I Aar var der en stor Misvext paa Træfrugter i Fyen og de faa som vare til, raadnede strax. Jeg var ikke i Stand til at faae en eeneste Skiæppe til min egen store Huusholdning. Jeg kunde altsaa ikke tilfredsstille mit Ønske at sende Agenten denne Vederqvægelse for Smagen, naar Naturen holdte sin Lügfærd. Han maatte derfor tage til Takke med et L:u tørre Kirsebær.

Den
ikke fabelagtige
Centaur,

i
Sev Breve til en Ven,
om
den nu vedtagne Levemaade,
af
Edward Young.

Øversat i Dansk, og ved nogle Anmærkninger forklaret,

Barthold Johan Løkke.

Med et tilhørende Kobber.
Taler han ikke idel Lignelse? Ege. 20, 49.

København, 1785.
Trykt paa Gyldenbals Forlag,
hos F. W. Thiele.

Allerede i 1780, da Gyldendal var 38 Aar, blev han Universitetsboghandler, og i 1783 udnævntes han til Agent. Hans Dygtighed og Held bragte ham Velstand, og i hans Hjem i Silkegade samledes mange af Datidens kendte Personligheder. I 1779 giftede Gyldendal sig for anden Gang. Hans Hustru Bolette (Bodild) Cathrine Kraft var Datter af Professor i Sorø Jens Kraft.

Om den Tillid og Anseelse, som Gyldendal nød, findes flere Vidnesbyrd. I de trykte Love for Drejers Klub lyder § 137 saaledes: „Saalænge Hr. Boghandler Gyldendal vedbliver at være Klubbens Casserer, betroes ham Pengene uden Caution; men skulde han afgaae, vælger Selskabet en anden af Medlemmerne til Casserer, og søger sin Sikkerhed paa hvad Maade det finder tielligst.“ Lægen Johan Clemens Tode skrev 1782 i en Piece: „Upartiiske Tanker om Typographien i Danmark“: „Naar havde Danmark saadan en Nationalboghandler, som det nu har i en Gyldendal? Hvor meget har denne brave Mand, som foreener de Indsigter og den Smag, der gjøre en Literatus Ære, med den Spekulation, der karakteriserer den sande Handelsmand, ikke allerede udgivet? Og hvad har han ikke udgivet? Af det, som er udkommen i disse sidste sex Aar, har han visseligen ladet det meste trykke; men kan nogen klarseende og retsindig Mand sige, at det er sudlet fra Pressen?“

Paa Side 62–63 gengives to Malerier af Erik Pauelsen forestillende Søren Gyldendal og hans anden Hustru Bolette. Billederne er udført 1780 som Pendanter med ensartet Baggrund og koloristisk afstemt efter hinanden, saaledes svarer Agentens guldbroderede søgrønne Vest i Farve ganske til Fruens stramt-siddende Liv. Søren Gyldendal var paa dette Tidspunkt 38 Aar, og Fru Gyldendal 22 Aar. Signaturen nederst til højre er paa begge Billeder: E. Pauelsen Mallet 1780.

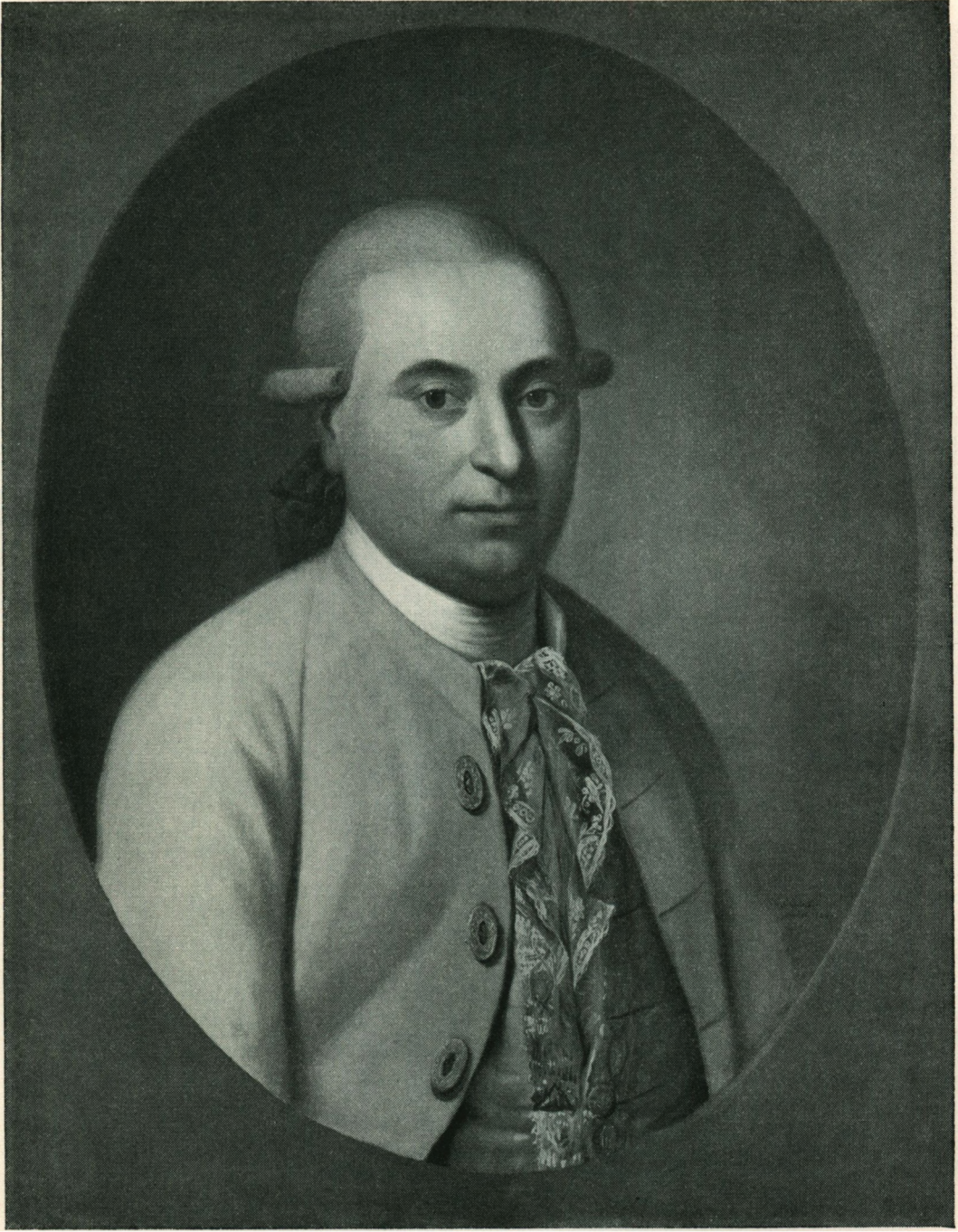
Tauber skriver:

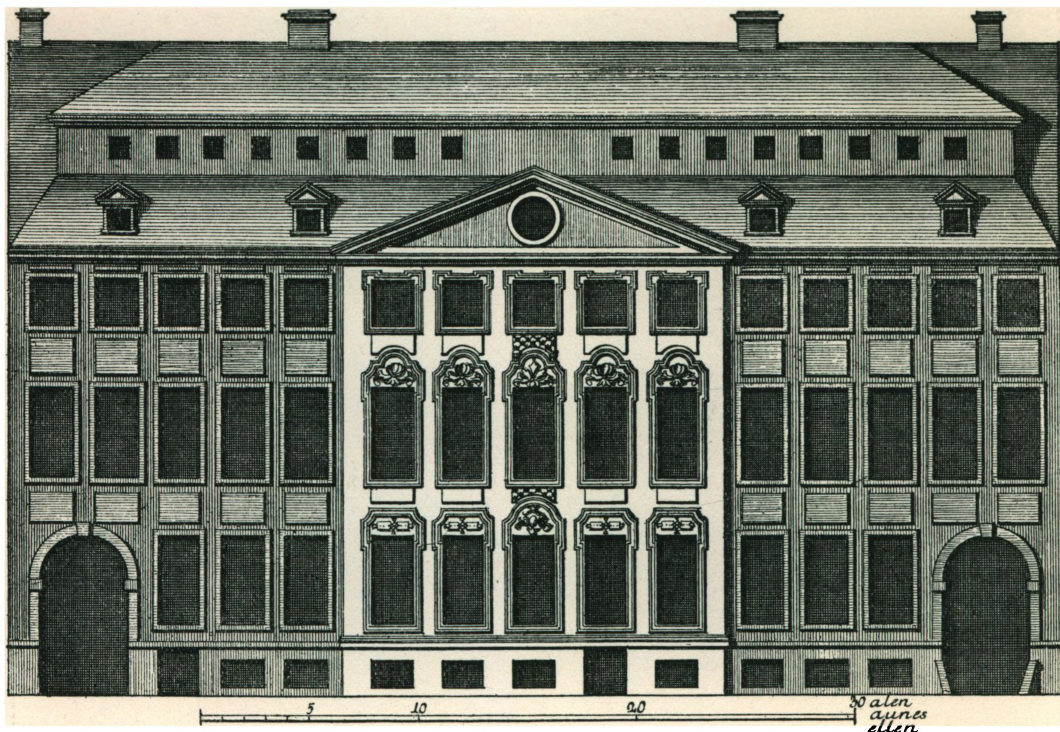
Febr. 1786. Bogbinder Nielsen og Milo, en compagnie i Odense ønskede gierne at komme i Handel med Agenten, og faae hans Forlags Skrifter til Udsalg i Fald Agenten ei var fornøiet med Iversen, paa de Vilkaar, at de maatte sende tilbage hvad de ei kunde afsætte. Jeg indtalte dem hos Agenten som ærlige og nøyag[tige] Folk, saafremt han agtede i Odense at skifte Kommissio-nærer til hans Handels Drivt. Endelig gjorde jeg Agenten fortrolig med mine Kaar, og fremlagde alt hvad han vidste og ikke vidste som Grundstof for ham til at tale min Sag hos Bastholm. —

Nedenfor gengives Søren Gyldendals andet Signet i dobbelt Størrelse. Det findes paa enkelte opbevarede Kontrakter fra Perioden i Silkegade.

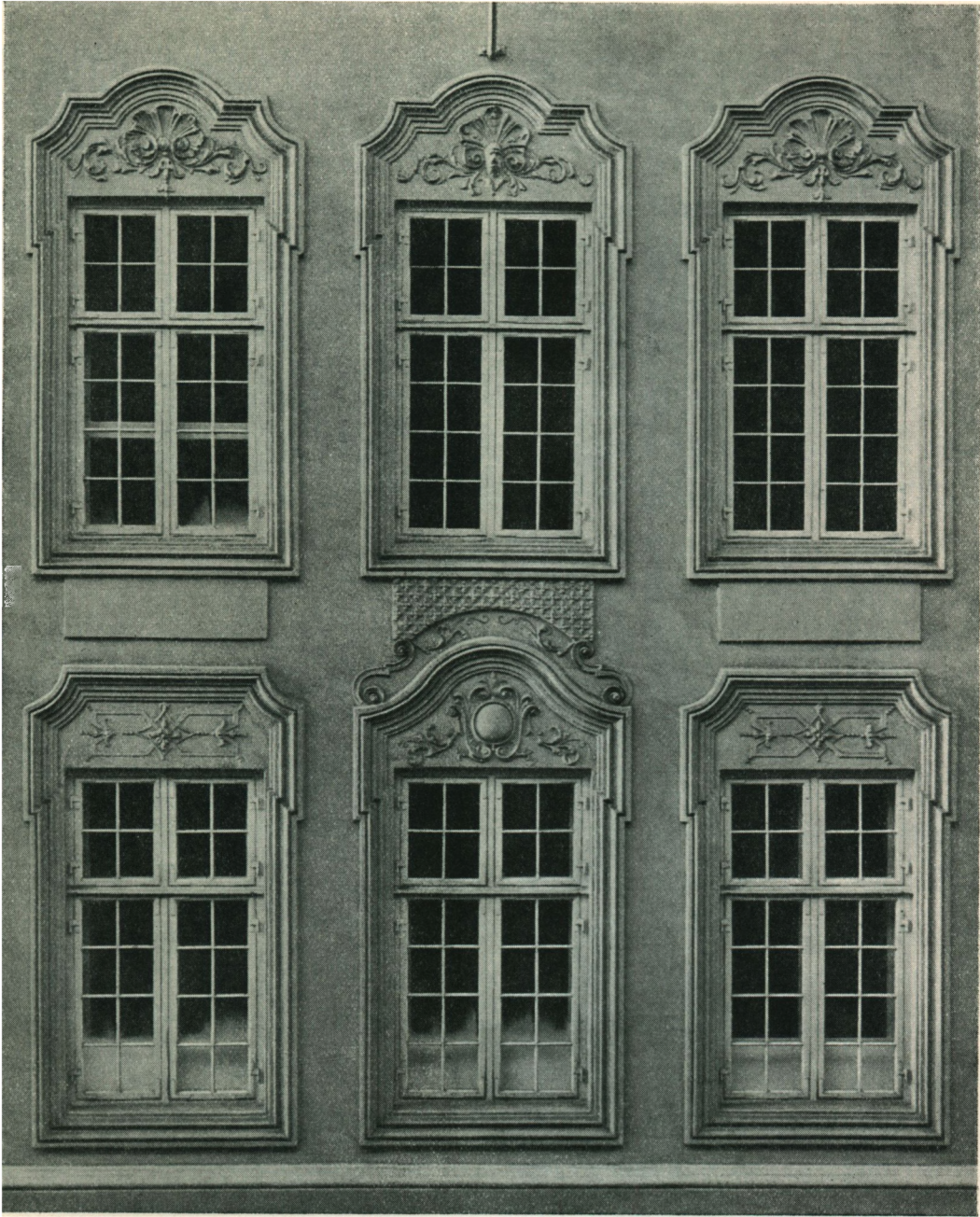

SØREN GYLDENDAL KØBER GAARD I KLAREBODERNE

Ved Auktionen d. 27. Juli 1787 i Hofkommissionær Joseph Bernhard Wesselys Fallitbo blev Søren Gyldendal højstbydende, og den 24. December 1787 fik han tilskødet Gaarden, „beliggende i Klareboderne under nye Matr. No 9 i Rosenborg Quarteer“ for en Sum af 16130 Rd. Courant. I Efteraaret 1787 flyttede Gyldendal ind i den Gaard, hvor Forlaget siden har haft til Huse. Ovenover gengives en Afbildning af Forhuset, som findes i Thurahs „Hafnia hodierna“ (1748–49). Paa modstaaende Side vises i Fotografi af 1942 en Del af Façadens Midtparti med hele den rige Façadeudsmykning, der er saa karakteristisk for Perioden lige før Rokokoens Gennembrud i Danmark.

I 1787 tog Gyldendal sin nye Ejendom i Besiddelse. Iflg. Skødet bestod den foruden af det 15 Fags Forhus af to Gaarde, i den ene af dem var der et Sidehus paa 10 Fag og et Baghus paa 4 Fag og i den anden et Sidehus paa 13 Fag, alle i to Etager. I hver af Gaardene „en Portion fersk Pompevand med Opstander og Pompe Redskab“, og i den ene af dem et Hønsehus af Brædder.

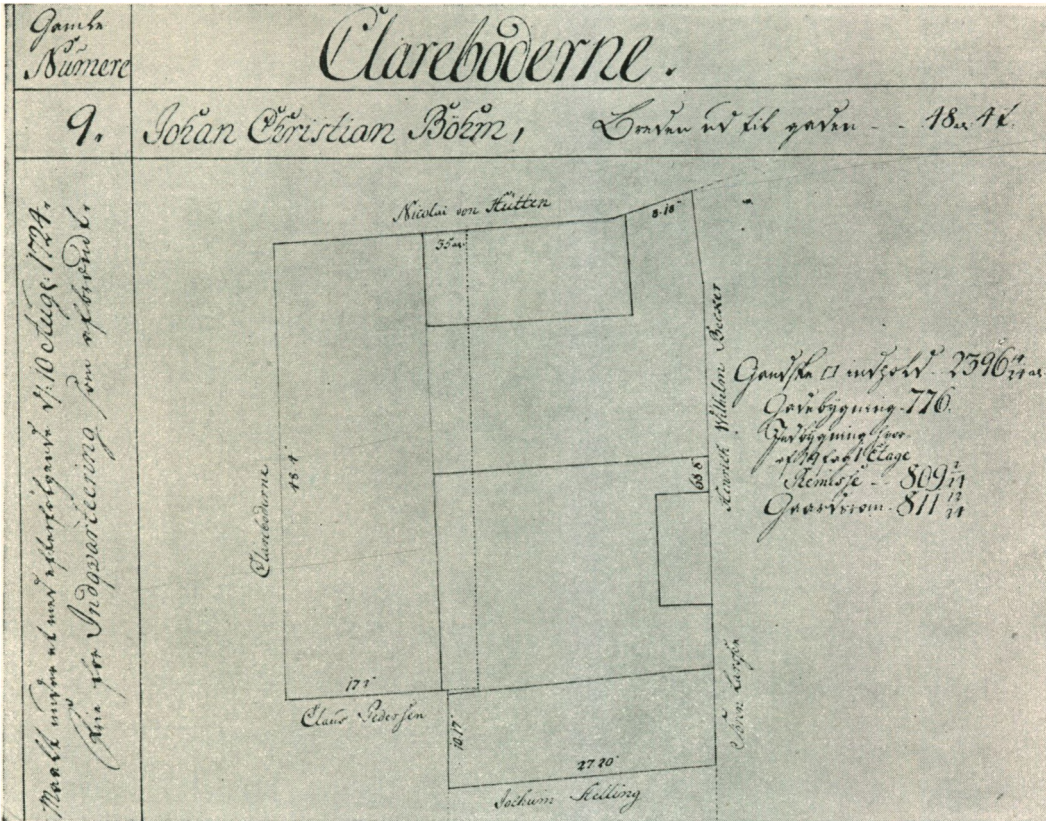
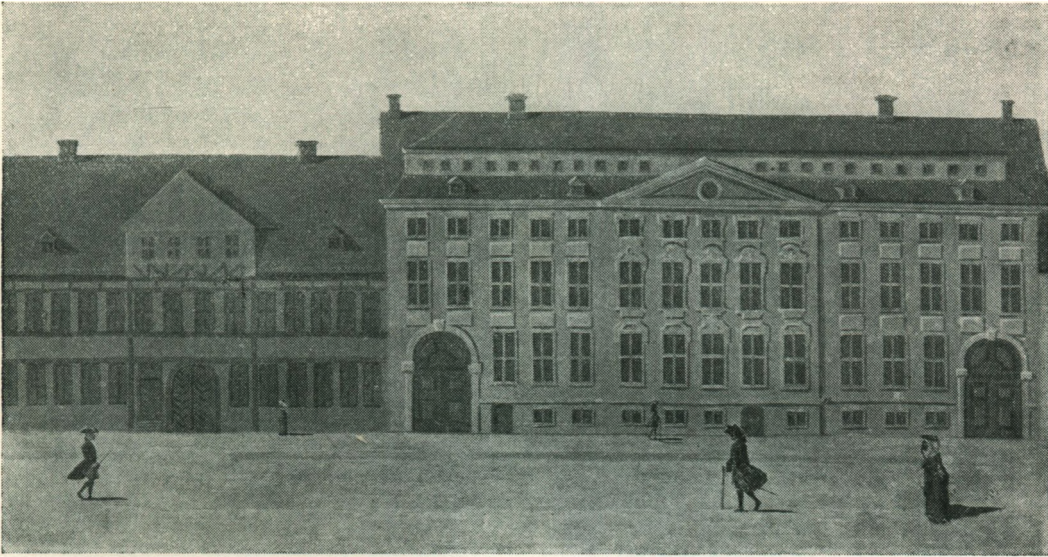
Ejendommen var opført af Murmester og Stukkatør Abraham Stoy paa en Tomt efter Branden 1728. Forhuset har været færdigbygget 1734, da Abraham Stoy døde, medens Bag- og Sidebygningerne menes opført i 1734–1736 af Stoy's Efterfølger, Murmester Johan Christian Bøhme. Da Bøhme gik fallit i 1743, solgtes Gaarden til Den civile Enkekasse. I 1754 købtes den af Geheimeraad og Overceremonimester v. Plessen. Ved dennes Død 1771 gik den over til Hofkommissionær J. B. Wessely og ved dennes Fallit i 1787 til Gyldendal.

Forhuset, der er fredet i Klasse A, staar endnu omtrent uforandret, og nogle af Abraham Stoy's Stuklofter er bevaret. Sidehusene og Baghuset er i Tidens Løb erstattet af andre Bygninger.

Ejendommen var selvfølgelig for stor til, at Søren Gyldendal selv kunde udnytte den hele. Forlaget, Bogladen og hans private Bopæl optog kun en Del, og Resten var udlejet til Privatboliger. I nogle Aar boede en af Tidens mange Klubber, Venneselskabet, her. Mandtalslisten for 1801 viser, at Gyldendals Husstand foruden Familiens 4 Medlemmer omfattede 1 Slægtning, 5 Logerende, 2 Tjenestepiger, 1 Kusk og 1 Gaardskarl. Yderligere boede der i Ejendommen 4 Familier. Ialt paa dette Tidspunkt 42 Personer.

Paa Rach og Eegbergs Billede fra 1749, gengivet paa næste Side, fremtræder Façaden i to røde Farver. Senere — sandsynligvis allerede da Gyldendal overtog Ejendommen — blev den strøget med en lys graa Oliefarve. Opmaalingen Side 67 er fra 1724. Fotografierne Side 68 og 69 viser Trappen og Façaden i 1942.

Da Søren Gyldendal flyttede til Gaarden i Klareboderne, var han 45 Aar gammel. Hans Familie bestod af hans anden Hustru, Bolette, der var 29 Aar, og Sønnen fra første Ægteskab, Jens, der var 14 Aar. I 1790 efter 11 Aars Ægteskab fødte Bolette en Datter, men 11 Dage efter Fødselen, den 18. April 1790 døde Moderen.

Paa modstaaende Side gengives Adresse-Avisen fra 26de April 1790, hvori Bogtrykker Sebastian Popp havde indrykket et Sørgedigt, og hvori Teksten paa den Plade, der efter Tidens Skik sattes paa Kisten, findes aftrykt.

Tauber skriver:

Oktober 1788. [Tauber blev 1887 Rektor i Roskilde] Agent Gyldendal med sin ældste Søn besøgte mig. I et Brev til ham af 5. Oktober, i hvilket jeg forlangte en stor Forraad af Skolebøger, takkede jeg ham for det kiærkomne Besøg, og gjorde ham opmærksom paa de blide Udsigter der aabnede sig for ham i hans aftagende Alder ved denne hans alsidig tildannede Søns erhvervede Indsigter og Virkekraft til hans Boghandlings Fremme og Flor.

Maj 1789. Til Agent Gyldendal skrev jeg et Taksigelsesbrev, for den verderqvægende Omgang, jeg og min [Søn] Jens Worm, ved vort Besøg havde havt i hans Familiekreds.

April 1790. Den 25. April skrev jeg et Sørgebrev til Agent Gyldendal der havde mistet sin næstsidste fortreffelige Frue strax efter sin Nedkomst med en velskabt Datter. Brevet er stemt i en Tone, som Hjertet og Omgang og nøye Venskabsforbindelser indgav. . . .

No. 1790

32te Aargang.

No 97

Kiøbenhavn's Kongelig
 Adresse-Contoirs alene privilegerede
 Efterretninger.

Udgives ugentlig 4 gange.

Mandagen den 26 April.

I Anledning af S. T. Fru BOLETTE CATHARINE
 GYLDENDAL, født KRAFT, Hendes dødelige Af-
 gang i sit 33 Aar den 18 April 1790, 11 Dage efter
 Hendes lykkelige Nedkomst med en efter-
 levende Datter.

Om Støvets Børn gaae Fryd og Smerte
 Afvæxlende som Dag og Nat.
 Det ædelste, det bedste Hierte
 Er i bestandigt Lys ei fat.
 Naar Haabet Glæders Udigt skaaber,
 For alle Rædser reen og fri,
 Det døer! og Livets Lyk sig taber
 Ved Mørket, Sielen synker i.
 Det blev Hr. GYLDENDALS Erfaring.
 To gange dette Stød Ham traf.
 Gud tog Hans Onsker i Bevaring,
 Og skar Hans Glædes Røser af.
 Men og i Sorg Algodhed skionnes:
 Den Haand, som tog her og saa gav.
 To Ungdoms Blomstre frodigt grønnes,
 Som plantedes paa Modres Grav.
 Det sidste Spæde skaaned trives!
 Det voxte til Hans Lyk isar!
 Saa Kal ny Grund til Glæde gives
 Ved Hendes Dyd, som borte er.
 I dette Onke skal mit Hierte
 Som følger med saa værdig Ven
 Hans billigste og store Smerte.
 Lykhønlke Ham til Fryd igjen!

Sebastian Popp.

Paa Pladen.

Rædselsfulde Skiabne! lige uimodstaelig
 For enhver Stand, enhver Alder,
 Fra Jordens Fornemste til dens Ringeste,
 Fra den spæde Barndom til den graahædede Alder!
 Din utilbagekaldelige Dom udergik
 Fruen BOLETTE CATHARINE GYLDENDAL
 fød KRAFT,

Hvis hele Levnet fra dets velsignede Begyndelse
 den 4 Martii 1758
 Dyd og Retikaffenhed,
 Ukyldighed og Mildhed,
 Kierlighed og Oprigtighed,
 Edelmødighed og Omhed,
 Fromhed og Gudsfrøgt
 Udmærkede, velsignede og forherligede
 I den Stand, hvori Forsynet satte Hende,
 Da Hun den 19 Jan. 1779
 Ved et kjerligt Ægteskab blev forenet med

Ædle og Velbyrdige

Hr. Agent SØREN GYLDENDAL,
 Hvis Hierte Hendes kjerlige Omhyggelighed
 Og indligtsfulde Haanslighed frydede;
 Hvis Aand, Hendes oplivende Smil hævede

Over jordiske Trængster —

Men ak! — saa ubestændig er jordisk Lykfulighed —
 Kun 11 og et Fierungaar varede hans haanslige Glæde,
 Da Hun, efter selv at have skænket Verden et Liv,
 Aabnede sine ømme moderlige Øyne
 For at glæde dem med sit livige Barns Betkuelse;
 Men maatte efter 11 Dage lukke dem — for evig lukke dem
 Den 18 April 1790.

Din førgelige Grav, o alt for savnede!

E Din forlattede Mands Alter,

Hvor Han trøstesløs sukke, og paakalder Dit forherligede Væsen,
 Hvor Han smagrende udtonner brændende Onsker
 om hidlet at favne Dig.

Et Hr. Buschmann i Anledning af hans Forening med
 Jfr. Georgine W. Solte den 19 April 1790.

Hvo kan paafølge Hjertets Rænker!

D blot en øm og elsket Haand —
 Hvad andre seker, raader, tænker,
 Er Pine for en Ekkers Haand —
 Min Ven! Du trodied' Egenmætte,
 Du su gte vilkig Hjertets Gud;
 Han som opliver ringe Hytte,
 Han dig skal lønne Ekkes Gud.
 Endog blandt Grenlands Sne og Fjælde
 Opsarmes Hjertet af hans Id,
 Og der vefsigter man hans Væde,
 Der skal han Dig og savne mild.
 En Wedgangs Haand Dig skal nedtrøffe,
 Skient Skæbnen aldrig smigred Dig,
 Du i Dig selv har søgt Din Lykke —
 Og derfor er Du lykkelig.

K...

Der

dessen Gebeine in diesem Sarge ruhen
 war ein unwandelbar redlicher und unermüdet
 thätiger Mann
 nicht Geburt oder Reichthum sondern sein Verdienst
 gab ihm Ansehen und Würde
 Herr
 DETLEF SCHLETH
 Conferenz-Rath und Deputirter in der
 General-Zollkammer

30. December 1790 giftede Gyldendal sig med sin Svigerinde Fridericke (Frederikke) Kraft, døbt 2. Januar 1754, Enke efter Sognepræst Jens Giødert Halling. Kun faa Maaneder efter, d. 14. April 1791, døde Gyldendals Søn i første Ægteskab, Jens, af Mæslinger. Han var da Student og knapt 18 Aar.

Silhouetten af Gyldendal paa Side 73 er udført af den tyske Silhouetteur C. E. Limpricht under et Ophold i København, antagelig 1781–1782.

Tauber skriver:

December 1790. Ligeledes skrev jeg d. 31. Dec. til Agent Gyldendal et Lykønskings Brev til hans lykkelige Ægteforbindelse, til hans sidste Tabs Opreisning ved Valget af en Kone for sig og Moder for sin Datter i sin savnede Kones Søster.

Maj 1791. I Pindseferien var jeg reist ind til Byen og havde [Sønnerne] I. Worm og Eric med. Hos Gyldendal hvor jeg logerede var skeet et sørgeligt Nederlag paa hans ældste Søn af Mæslingerne. Der sad derfor en Skræk i hans hele Huus for videre Besøg, da han havde en eneste Datter efter sin afdøde Kone, han vilde redde fra Døden. Dagen efter min Ankomst befinder I. Worm sig meget syg. Vi mistænkte at det var Mæslinger, og lod derfor Lægen Smith komme for at afsige Dommen. Han frygtede for at det blev Mæslinger. For nu at holde min Vært angerløs, lejede jeg en Karet, pakkede I. Worm og min Ven Stougaard i den, og lod ham kjøre til Elersens Kollegium paa min Svoger Gregers's Kammer, hvor der blev føjet Anstalter for en Læge til ham og en Vaagekone, og Fru Obelitz sørgede for hans Pleje, og hans Morbroder og Stougaard vare Opsynsmænd, trofaste begge i Deres Daad. Eric maatte ikke komme til ham. Jeg tog Afsked med ham, som med en Døende, reiste Hjem med min Eric som strax [fik] Mæslingerne hjemme, og befalede Jens Worm til Guds Varetægt og mine gode Velynderes og Venners Omhu.

Olympt Sören Gjildendal.

To Aar efter Brylluppet fødte Fridericke en Søn, der ligesom Gyldendals nylig afdøde Søn af første Ægteskab fik Navnet Jens. Denne Søn, Jens Kraft Gyldendal, foretrak Officersvejen frem for at blive Forlægger. I 1816 tog han sin Afsked som Secondlieutenant og blev udnævnt til Overkrigscommissair. Han nedsatte sig derefter som Grosserer i København. Nedenfor gengives et Billede, forestillende Jens Kraft Gyldendal som Husar-Officer.

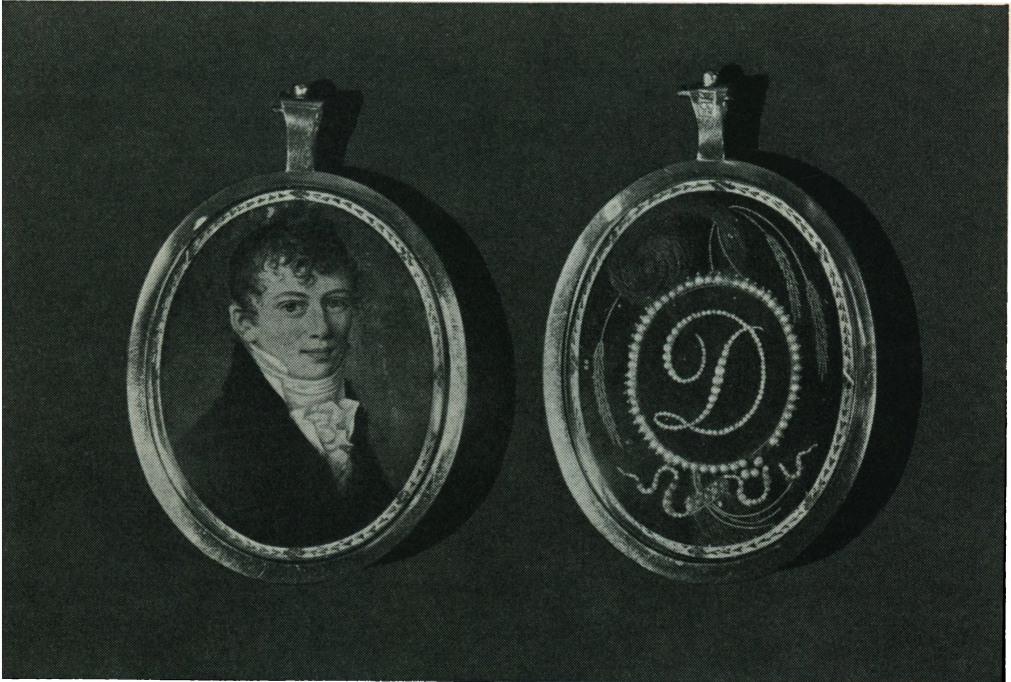
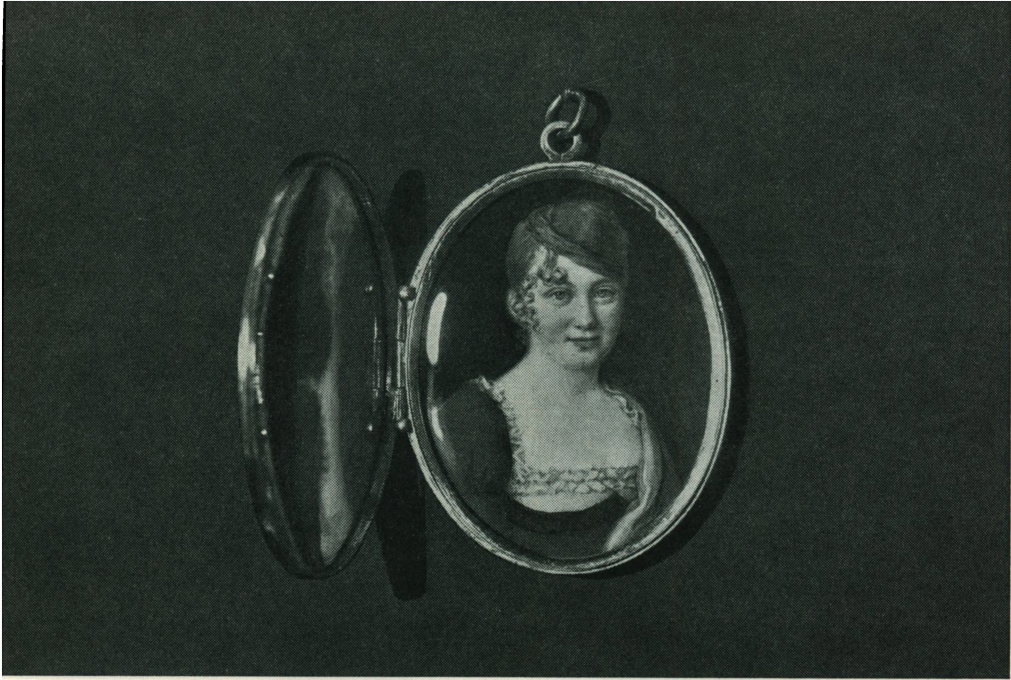
Datteren, hvis Fødsel kostede Bolette Gyldendal Livet, blev efter hende kaldt Bolette Cathrine Kraft. I 1808 — seks Aar efter Gyldendals Død — blev hun, atten Aar gammel, gift med Secretair Jacob Deichmann, der i 1809 købte Forlaget og Ejendommen i Klareboderne for hendes Arv. Paa næste Side gengives øverst en Guldkapsel med en Miniature, forestillende Bolette, og nedenunder et tilsvarende Portræt af Jacob Deichmann. Paa Bagsiden findes hans Navnetræk i Perler og en Haarlok. Begge Billeder tilskrives F. C. Camradt.

Tauber skriver:

December 1792. Agent Gyldendals skriftlige Beretning, at hans Kone var nedkommen med en velskabt Søn besvarede jeg den 19. Dec. Dagen efter at jeg havde modtaget hans Brev.

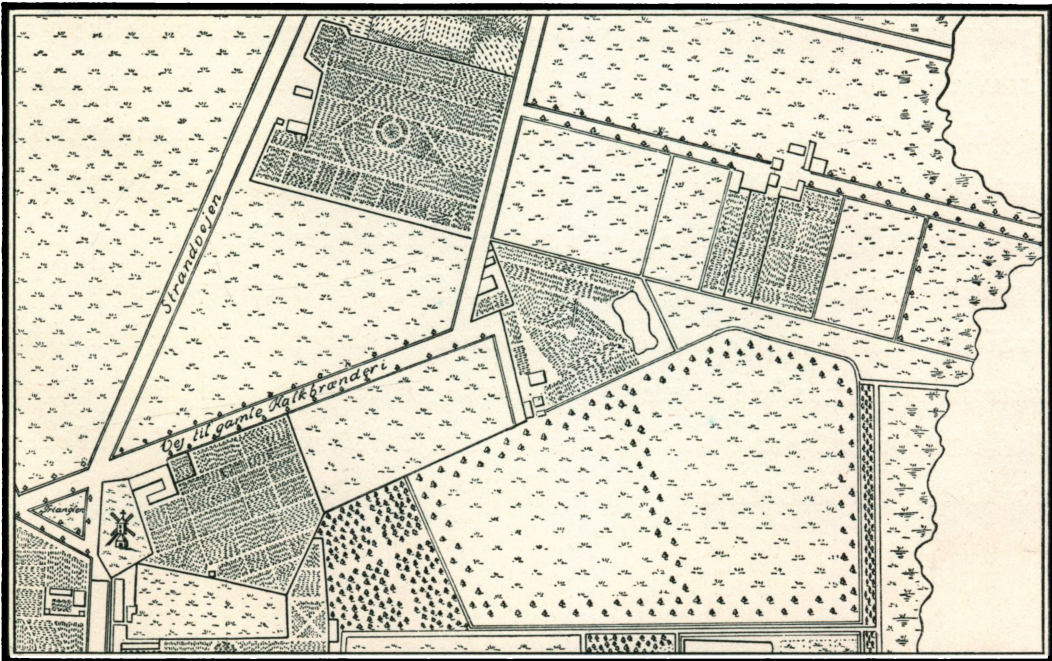

Ved Auktionsskøde af 14. Decbr. 1795 erhvervede Gyldendal „Lyststedet Roelighed og $\frac{1}{3}$ af gl. Kalk-Fabrique“. Stedet, hvortil der hørte en stor Have, var opført 1790 af Højesteretsadvokat Caspar Gottlob Schmidt. Det laa paa Gammel Kalkbrænderivej, nær ved Øresund. Hertil red Søren Gyldendal hver Dag Sommeren igennem eller blev kørt af Familiens Kusk Clemen Rasmussen. Efter Gyldendals Død solgte hans Enke Stedet og Andelen i Kalkfabrikken til senere Generalløjtnant Johan Hegermann-Lindencrone. 1861 gik Ejendommen over til den Melchiorske Familie og blev kendt som det Sted, H. C. Andersen elskede, og hvor han døde. I Hegermann-Lindencrones Tid havde Oehlschläger besunget det.

Paa modstaaende Side findes nederst et Kort, tegnet 1789–90, over Eggen, visende Trianglen (til venstre) og „Vej til gamle Kalkbrænderi“. Derfra gaar en Vej til venstre, og paa Alleen til højre ligger „Roelighed“ som det første Sted paa højre Haand, før Portbygningen. Ovenover gengives et noget senere Billede, hvor man gennem Portbygningen ser Vejen fortsættes ned mod Øresund. „Roelighed“ blev i Treserne ombygget i Rosenborg-Stil. I 1898 blev det nedrevet. Den nuværende Melchiors Plads — mellem Nordre Frihavnsgade og Gl. Kalkbrænderivej — erindrer om Stedets Beliggenhed.

Tauber skriver:

Maj 1796. Den 18. Maj en Onsdag gik til Agent Gyldendal, traf der Konfessionarius Bastholm, . . . Den 19. Maj Torsdagen afhentede Agenten mig for at kjøre mig i sin Karet til Blaagaard og derfra til hans Lystgaard Rolighed. Paa Blaagaard bivaanede jeg Vaisenhuusbørnenes Spisning, besaae alle Anstalterne og ligeledes Seminaristernes Bordskik. — Efter indtaget Middagsmaaltid hos Gyldendal besaae jeg Kalkbrænderiet, — reiste hiem igiennem Østerport til Byen, da vi til Blaagaard var reiste ud af Nørreport. . .

Paa modstaaende Side gengives et Billede, der viser Husets Gavl mod Haven med Trappe ned fra Havestuen. Fotografiet er taget af I. B. Melchior, antagelig i Begyndelsen af Treserne, før Hovedbygningen blev ombygget.

Tauber skriver:

April 1797. Hos Agent Gyldendal aflagde jeg mit første Besøg. Han ... erkyndigede sig om naar jeg ankommer til Bye, hvorefter jeg agtede at forblive her, og udbad sig tiere min Nærværelse.

April 1797. Endelig gik jeg til Agenten — forblev der indtil Klokken 1^{1/2} — han ønskede at have mig til Middag, og paalagde mig i Sommer at besøge ham paa hans Gaard.

Juni 1797 [Den sidste af de bevarede Optegnelser før Søren Gyldendals Død]. Efter de sædvanlige Samtaler og indtagen Forfriskning ledsagede min Svoger mig og mine tre Børn, Frederik, Jakobine og Johan Henrik til Agent Gyldendals Lyststed Rolighed kaldet, men Agenten var allerede med sin Familie længe før Klokken 8^{1/2}, da vi naaede igiennem adskillige usunde Stier og Veie, dette Sted, taget til Byen, saa vi paa hans Roligheds Hiem forgiæves ventede Roe og Udhvilelse. Vi trak derfor mismodige en anden Omvei tilbage, saae Mynstringen paa Felled, og beundrede hvorledes denne konstmæssige Mordermaskine, samlet af Staten kostbare Kiød, saa eendrægtig, regieret af en Siæl, under Instrumenters og Trommernes Velklang, lige ind til Beundring taktmæssig omtumlede i sine Lystøvelser og kunstige Spilfægterier. Dagen gled bort under Spadseren i Haugen, og et nyt Bekjendskab med Hr. Fester, Bogholder hos de Coninck.

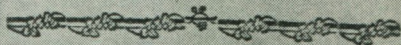

„Boghandelens egentlige gyldne Periode begyndte med Agent Søren Gyldendal“ skrev Salomon Soldin 1824 i „Nyeste Skilderi af København“, og naar Gyldendals Navn staar som det absolut største i ældre dansk Boghandels Historie, skyldes det ikke alene hans Udgivelsers Antal og Kvalitet, men ogsaa hans Evne til at organisere Salget. Da Gyldendal begyndte, var det som Regel Bogtrykkerne og Forfatterne selv, der var Forlæggere. Af Boghandlere var der kun faa i Hovedstaden og næsten ingen i Provinsen eller i Norge. Aviserne var faa og naaede ikke langt omkring, hvorfor Publikum kun havde ringe Adgang til at se, hvad der udkom. Gyldendal skabte sig overalt i Byerne i Danmark og Norge faste Udsalgssteder, hvor der fandtes Kommissionslager af hans Bøger, og han muliggjorde derved et langt større Salg. — Aarene fra 1787 til Gyldendals Død 1802 bragte ikke Forøgelse i Udgivelsernes aarlige Antal, men der gled en stadig Strøm af nye Bøger ud fra hans Forlag, og mange store Værker fortsattes eller paabegyndtes. Forlaget spændte over alle Felter, men særlig Interesse viede han Udgivelsen af Skolebøger og Lærebøger. Den Side 39–41 gengivne kgl. Bevilling til at udgive to Skolebøger resulterede i Ove Mallings berømte Bog: „Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere“, der udkom i 1777, og P. Virgilii Maronis „Opera“ ved Jacob Baden, der udkom 1778–1780. Senere fulgte andre efter, f. Eks.: P. F. Suhm: „Udtog af Danmarks, Norges og Holsteens Historie“, P. Terentii Afri „Comoediæ sex“ (se Side 83), G. C. Raff: „Naturhistorie for Børn“, Jacob Baden: „Grammatica latina“ og mange andre. Af Ordbøger i Hovedsprogene naaede Gyldendal før sin Død at udsende: Tysk-Dansk Ordbog ved Amberg (se Kontrakten Side 53), Engelsk-Dansk og Dansk-Engelsk Ordbog ved C. F. Bay (se Side 85), Dansk-Engelsk Ordbog ved E. Wolff samt Latinsk-Dansk og Dansk-Latinsk Ordbog ved Jacob Baden. Paa modstaaende Side gives en af Tavlerne med Illustrationer fra G. C. Ruffs Naturhistorie.

Tab. III.

P. Haas fecit

Hr. Henrik Maundrell's Reise

fra

Aleppo til Jerusalem.

Første Kapitel.

Efterretning om Tyrernes Koransfænelinger for de Reisende i Henseende til Huset, Natteleie, og videre Devoertning; var Forfatter kommer til Kisten; Eltterne deromkring ere meget folkerige; et godt Ran eller Devoertningshus; en meget mærkelig dia Kist i Jorden; Agaens i Beluttia uærlige Opsærsel imod Forfatteren og hans Folge; et hastigt Morie; noget om Staden Lathra; adskillige gamle Gravsteder.

Hr. Maundrell *) reiste den 26 Februarii 1699 bort fra Aleppo for at besøge Jerusalem i Selskab med fiorten andre fornemme Herrer, som havde til det engelske Faktorie. Ved sin Afreise gjorde han den Bemærkning, at de, som ville reise igiennem disse Lande, ikke maae gjøre sig noget

*) Forfatteren var Præst ved det engelske Faktorie i Aleppo.

ACTUS III. SCENA III 157

59 Nec quum male facerem, crederem mihi impu-
nium

Licere. quisnam a nobis egreditur foras?

39. Nec sperare possem Usum Delphini; & Minel-
majorem mihi impunitatem, lii praeservuit, aptior mihi,
cum malefacere vellem. Cete- & sensus magis expediti,
rum alia lectio, MALE- videtur.
FACERE, quam Edit. in

ACTUS TERTII

SCENA TERTIA.

CHREMES. CLITIPHO. SYRUS.

Ch. Quid istuc, quaeso? qui istic mos est, Cli-
tipho? itane fieri oportet?

Cl. Quid ego feci? Ch. Vidin' ego te modo ma-
num in sinum huic meretrici

Inserere? Sy. Acta haec res est. perii! Cl. Mene?

Ch. Hisce oculis, ne nega,
Facis adeo? indigne injuriam illi, qui non absti-
neas manum 4.

Nam

1. Verbum desperantis.
Timebat enim Syrus, ne ob
hoc, fallacia ejus detegere-
tur. Calph.

2. Ita solent, ubi secer-
to quid scire affirmant. A-
delph. III. 2. 3f. Hec. III.

3. 8. Plaut. Mil. II. 3. 19.

Sc. Profclo vidit, Pa. Turen?
& Egomet duobus hi-
sce oculis meis

Namque, ut ait idem Truc.
II. 6. 8.

Pluris est oculusus restis unus,
quam auris decem.

Qui auditur, audita dicunt;
qui vident, plura sciunt. V.

3. Inhumaniter, foede,
traspiter.

4. Sc. ab atrectanda il-
lius amica.

Selv om det Forlag, som Søren Gyldendal skabte, i særlig Grad var præget af den videnskabelige og oplysende Litteratur, omfatter hans Kataloger dog ogsaa Bøger af et anseeligt Antal af Tidens Digtere og skønlitterære Forfattere. Ikke alene danske, men ogsaa norske Forfattere fandt hurtig Vej til Gyldendal, og sine egne Udgivelser supplerede han ved Køb af Restoplæg af tidligere, hos andre udkomne, Bøger. Ved hans Død indeholdt hans Kataloger bl. a. Bøger af følgende: Charlotta Dorothea Biehl, Niels Krog Bredal, Johan Nordal Brun, Johannes Ewald, Enevold Falsen, Claus Fasting, Claus Friman, Ludvig Holberg, C. H. Pram, Jonas Rein, J. S. Sneedorff, Edvard Storm, C. B. Tullin, Nicolai Wergeland, Joh. Herm. Wessel og Jens Zetlitz. Hertil kom Oversættelser af Cervantes, Fielding, Gellert, Goethe, Goldoni, Lafontaine, Lessing, Milton, Molière, G. W. Rabener, Samuel Richardson, Shakespeare, Sterne, Wieland, Voltaire, Edw. Young m. fl., samt af mange græske og latinske Klassikere. Gyldendals mange Skuespil og Syngespil er tidligere nævnt. Foruden Skuespil havde Musikalier en særlig Afdeling i hans Forlagskatalog; blandt disse fandtes Samlinger af Kirkemelodier, Koral-Samlinger, mange Klaver-Udtog af Operaer, Syngestykker m. m.

Af populærvidenskabelige Værker, underholdende og oplysende Bøger, Haandbøger o. l. kan nævnes: „Bibliothek for det smukke Kiøn“ (5 Bind), „Bibliothek for Ungdommen“, „Biekuben“ (4 Bind), Thomas Bugge: „Mathematisk Haandbog“, Esaias Fleischer: „Havebog“ og „Forsøg til en Undervisning i det danske og norske Skovvæsen“, Kasp. Kønig: „Konditorbog“, H. A. Grosch: „Haandbog til Brodering og Tegning“, C. C. Lous: „Theorie af Styrmandskonsten“, J. L. Mansa: „Havekatekismus“, Carl Müller: „Nye Kogebog for den retskafne Husmoder, med Figurer, som vise en net og ordentlig Serveringsmaade“, Nicolai Tychsen: „Chemisk Haandbog“, Joh. Werfel: „Dansk Brevbog“ og mange andre.

- Græskar**, a Court.
Græskippe, a Bottle of Hay.
Græslund, Meadow, Pasture-ground.
Grævelg, Forer, bladed Leek.
Græmar, Meadow, Pasture.
Grænellste, the Windflower.
Græning, Pasture, Pasture-ground.
Grænings Afgjort, the Pasturage or Payment for Pasture-ground.
Grænings Ret, the Right of driving your cattle into the common Pasturage.
Græorm, a Caterpillar.
Græsvæg, Cattle driven to Pasturing.
Grævrig, grassy, full of Grass.
Grævretter, a Horseman, thrown off the Saddle or from the Horse.
Græse, (for Dvæ) to cut down the Grass with a Sickle to mow. (Hiten) to lead the Horses in the Pasture.
Græsse, (haae-paa Græs) to feed, graze.
Græselig, grisly, ghastly, horrible, terrible, hideous, frightful, enormous.
Græseligen, grisly, ghastly &c.
Græselighed, Horribleness, Enmity, Heinousness, Horror, Detestation, Aversion.
Græsset, (sub of Græs) grassy, full of Grass.
Græs-Slet, f. See Slet.
Græssmag, a grassy Taste.
Græsmur, acerb.
Græsstræe, a Stalk, Blade or Shank of Grass.
Græstov, (Grønsvær) a green Turf, Gazon.
Græsvang, Pasture, Meadow.
- Græsvold**, (Jordkroge) a Soil, Ground.
Græv, Græve, a Fork. (en Høstgræve) a Dungfork.
Græve, f. Græve.
Grævlinge, (et Dyr) a Badger.
Grævlingehul, a Burrow.
Grævlingehund a Terrier.
Græff, (afstjende) graphic.
Græff, adv. graphically, with Exactness.
Gram, hateful, full of Spite.
Grammatik, a Grammar.
Grammatikalt, grammatical.
Grammatikalt, adv. grammatically.
Grammatikus, a Grammarian.
Gran, (Bjerg) a Grain. (i He Gran) Atom. (Snoe) Fine.
Gran, **Grantræ**, a Pine-Tree.
Granæble, f. **Granæbd**.
Granadeer, a Grenadier.
Granadeerhus, a Grenadier's cap.
Granadeertræ, a Grenadepouch.
Granat, a Grenada.
Granatable, a Pomegranate.
Granatblomster, a Pomegranate-Tree-blossom.
Granatkerne, a Kernel of a Pomegranate.
Granatsteen, a Granite.
Granatstæ, f. **Granadeertræ**.
Granatræ, a Pomegranate-tree.
Granbar, Pine-apple.
Granbælle, a Balk of a Pine-tree, a Whitebark.
Grande, f. **Naboe**.
Grandgivelig, **grandgiveligen**, exactly, punctually, evidently, clearly, plainly.

I Aarenes Løb samledes, ligeledes gennem egne Udgivelser og gennem Køb af Restoplæg, en meget stor Del af Datidens videnskabelige Litteratur hos Gyldendal.

Inden for Teologien og den religiøse Litteratur talte Gyldendals Katalog bl. a. følgende Navne: Nic. Edinger Balle, Chr. Bastholm (der alene er repræsenteret med 43 Bogtitler), Hans J. Birch, L. N. Fallesen (hvis „Magazin for Religionslærere“ var paa 12 Bind), Ove Høegh-Guldberg (Oversættelse af Det nye Testamente), Hans Mossin, Peder Paludan, N. O. Riegels, I. C. Schønheider, Lauritz Smith, Joh. Henr. Tauber, Herman Treschow, Andr. Wøldiche o. m. a. Desuden udgav han talrige Oversættelser. Blandt Gyldendals Forlagsartikler var „Morgen- og Aften-Bønner til hver Dag i Ugen i 4 Uger“, hvoraf en Del var skrevet af ham selv. — Inden for Juraen rummede Forlaget Bøger af Peder Kofod Ancher, Chr. Brorsen, Laurids Fogtman (Samlinger af Forordninger, Reskripter m. m.), Jacob Mandix, Hans Paus, J. H. Schou (Kronol. Register over kgl. Forordninger m. m.), Henrik Stampe, o. fl. — Ogsaa Historien var rigt repræsenteret ved Navne som: Ove Høegh-Guldberg, Thycho de Hofman, Jacob Langebek, Ove Malling, Tyge Rothe, Andr. Schütte, Gerh. Schønning, Fr. Sneedorff, P. F. Suhm o. fl. Af Oversættelser bør fremhæves Gebhardis og Christianis Danmarkshistorie i 14 Bind og Millots Verdenshistorie i 17 Bind (senere efterfulgt af 4 Bind). — Af geografiske Værker og Rejsebeskrivelser kan nævnes: Paul Egedes „Efterretninger om Grønland“ og „Det gamle Grønlands Perlustration“, Nicolai Jonges „Fuldstændig Geographie“ i 7 Bind og den i sin Tid meget læste „Samling af de bedste og nyeste Reisebeskrivelser“ i 16 Dele, senere efterfulgt af ny Serie paa 6 Bind (se Side 82). — Blandt de naturvidenskabelige Værker fandtes Naturhistorie-Selskabets Skrifter og Esaias Fleischers kæmpemæssige Værk, „Forsøg til en Naturhistorie“, der var paa 26 Bind, og mange andre.

Abhandlungen

die
von der
Königlich Dänische Gesellschaften
den Preis erhalten haben.

Erste Sammlung.

Copenhøgen, 1781.

Im Høibenhøhlischen Verlag.

Paa efterfølgende Sider gengives det Testamente, som Ægteparret Gyldendal har udfærdiget den 22. Juli 1797 for at sikre den længstlevende Ret til uhindret at fortsætte Forlaget og Bogladen.

Testamentet lyder:

„Da det vilde være til største Tab for os og vore Arvinger, om Boghandelen naar en af os ved Døden afgik, skulde standses, og de til Boghandelen henhørende Forlags og andre Skrifter skulde forauktioneres, ligesom det og vilde medføre mange Bekostninger og maaskee andet Tab, om vores andre Eyendomme ved Auction skulde sælges; Saa have vi underskrevne Egtefolk ieg Søren Gyldendahl Agent og Boghandler i Kiøbenhavn og ieg Frideriche Gyldendahl født Kraft, efter bedste Overlæg aftalt og besluttet:

At naar enten af os ved Døden skulde afgaae, skal der med vores efterladte fælles Boe forholdes paa følgende Maade.

1) Paa det den sande Værdie af Boets Eyendomme ved indtræffende Dødsfald kan erholdes, skal saavel de til Boghandlingen henhørende, som alle andre saavel løse som faste Eyendomme af 4re kyndige og upartiske Mænd /: hvoraf de 2de udnævnes af den Længstlevende og de 2de af de udnævnte Executorer :/ vurderes til Skifte Effterretning til sand Værdie, og saaledes uden Forsegling forblive i den Længstlevendes Væрге til Boghandelens uafbrudte Fortsættelse.

2) Naar saaledes alle Boets Eyendomme til sand Værdie ere vurderede, skal den længstlevende for den Summa som deraf tilfalder Børnene, udstæde sin Obligation med Pante-Ret i enhver af Boets faste Eyendomme, næst efter de Prioriteter, som da paa den Tiid derpaa maatte hæfte; hvilken Obligation skal lyde paa 4 pC^{to} aarlig Rente samt Afbetaling af en ottende Deel aarlig af Obligationens

[Fortsættes Side 90]

No. 42/19

No. 6.

Egen Tidstater.

De her vilde nove her, kongen Lad for os og nove
Hændelig Kongen, om kongens budene naar nu af os med
1797. afgit, kaldte handte, og de her kongens budene
Gennem de forlag og andre kongens stude forandring
os, ligesom her og vilde med dem mange her
Kongen og naar den antal Lad, om nove arden
Gyendomme med Auction stude solgs; den her ni her
herkommer sig selv ind over Gyendomme Agent og kong
handte i kongens og sig Frederic Gylmwall for
Kraft, efter kongen Lov og aftale og herfor:

Et naar stude af os med kongen stude afgaan,
hal den med nove af kongen stude her, kongens paa
solgende stude.

1) Paa her stude handte af kongen Gyendomme
med stude stude stude her kongens, her stude de
her kongens budene kongens, som alle andre kong
Lad, som kongen Gyendomme af kong kong og kong
stude kong; kongen de kongens af den kong
kongen og de kongens af den kongens kongens, som
kongen her kongen kongens her kong kong, og
kongens kong kongen kongen i kong kongens
kongen her kongens kongens kongens kongens

2) Naar kongens alle kongen Gyendomme her kong
kongen kong kongens, hal den kongens kongen som
den Summa, som kong kong kong kongens, kong
kongen kong kongens kong kong kong i kongen
af kong kong kongens, kong kong kong kongens
kong kong kong kong kong kong kong kong kong kong
Obligation kong kong kong kong kong kong kong kong
kong kong kong kong kong kong kong kong kong kong

and so 2006 or

[Fortsat fra Side 88] Summa, saa at den heele Obligation effter 8te Aars Forløb /: fra den næste 11te Junij eller 11te Decembr. Termin effter den Afdødes Døds-Dag, naar den indtræffer fulde 6 Maaneder effter samme :/ kan være aldeles indfriet. Dog staaer det den længstlevende frit for, enten strax eller inden kortere Tiid end fornævnte 8te Aar, at udbetale foranførte, den Afdødes Arvinger tilkommende Arve Lod.

3) Min Datter Bolette Cathrine Kraft af forrige Egteskab have vi besluttet at skal tage liige Arv med sin Broder Jens Kraft som er eeneste Barn af sidste Egteskab effter mig Søren Gyldendahl.

4) Skulde Forsynet bortkalde nogen af vores Børn og derved det Tilfælde indtræffe, at nogen af os skulde bortdøe, uden at efterlade sig Livs Arvinger; da skal den længstlevende være fuldkommen og eene Eyer af det heele fælleds Boe, saaledes at den saavel i levende Live, som ved Testament kan disponere derover og det hvad enten den indlader sig i nyt Egteskab eller ikke, uden Tiltale af den først Afdødes Arvinger.

5) Til at paasee at den i 1 § bestemte Vurdering af alle Boets saavel løse som faste Eyendomme, noyagtig og ordentlig skeer, samt at den i 2 § ommeldte Obligation vedbørligen bliver udstædt til den Afdødes Arving eller Arvinger, samt at Afbetalingen skeer i rette Tiid, og denne vores Disposition i et og alt bliver fuldbyrdet, udnævner vi herved General Fiscal Skibsted og Assessor Beckman, som Executores af denne vores Disposition. [Fortsættes Side 92]

Summa, saa at den faste Obligation af den 8de davs Forbød
 1. Saa den 11de Junij eller 11de Decemb. Erindret og den
 2. Rådets Indtægter, naar den endtogske færdige Omsættelse
 af den samme / Saa som allerede er skedd. Dog saar
 det den længsttidske part for, at den 11de Junij eller inden
 12. Maaned. med forinden den 11de Dec. at indbetale
 forsaet, den Rådets Rensinger beløbene
 som det.

2. Mica Datter Botlette Cathrine Kraft af den
 1. Sige sig selv som en indbetalt at skal have lige her
 med sin Broder Jens Kraft saa en værdi Saa
 af sig selv sig selv en sig selv sig selv.

2. Sige sig selv som en indbetalt at skal have lige her
 med sin Broder Jens Kraft saa en værdi Saa
 af sig selv sig selv en sig selv sig selv.

3. Sige sig selv som en indbetalt at skal have lige her
 med sin Broder Jens Kraft saa en værdi Saa
 af sig selv sig selv en sig selv sig selv.

[Fortsat fra Side 90] Til Bekræftelse, at dette er vor sidste Villie, bliver dette Testament som af os selv er underskrevet, tillige til Vitterlighed underskrevet af undertegnede som vi dertil have formaaet.

Kiøbenhavn d. 22 Julii 1797.

Fridericke fød Kraft
Gyldendal

Søren Gyldendal

At Hr. Agent Gyldendahl og Frue Frideriche Gyldendahl født Kraft begge egenhændig have underskrevet forestaaende Testament, samt erklæret at samme indeholdt deres fælles Disposition, det attesteres herved af os. Datum ut supra.

Agerskov

C. Dajon

Foreviist Hof og Stads Rettens Skifte-Commission og Copie til Jurisdictionen afleveret den 8de Februarii 1802.

Borch

Const. Skifte- og Brev-Skriver.

Et bekræftelse, at dette er den fulde Brev, som den
 Graaens form af os selv er underkøbt, tillige
 til Atkræftede underkøbt af Underkøbt form
 vi endelig som forudsat -
 København d. 22 Juli 1897

Fredericks Kraft,
 Gyldenaa

Ponen Gyldenaa

At for Agent Gyldenaa og Ponen Frederick Gyldenaa sine
 Kraft begge skulde sig som underkøbt form forudsat
 Testament, samt skulde at samme underkøbt form
 følge Disposition, som atterform form af os.
 Datum ut supra.

Gyldenaa Ponen

Samme, for sig, Ponen Ponen Ponen
 misser og for sig til form Disposition
 af form den 5. Februar 1897.

Conf. Ponen og Ponen Ponen

Gennemgaar man Søren Gyldendals Udgivelser i de forskellige Aar, ser det ud som om hans Energi var hæmmet i de seneste Aar af hans Liv. Antagelig har Svagelighed nedsat hans Arbejdskraft, og dette synes ogsaa at fremgaa af en Subskriptions-Plan, som Fru Gyldendal i 1803 udsendte, og hvori hun siger, at hendes Mand „lagde strax Haand paa Arbejdet, men hans Helbred svækkedes daglig, dermed ogsaa hans Siels Virksomhed, og han gik bort uden at kunne, som mange ønskede, iværksætte et Forsæt, som jeg nu derfor i hans Sted vil søge at udføre“. Kort efter Nytaar 1802 blev han syg, og efter fire Ugers smertefuldt Sygeleje døde han den 8. Februar. Dødsaaarsagen angives i Helliggeist Kirkebog som Vattersot. Hans Enke bekendtgjorde Dødsfaldet d. 12. Februar 1802 i Berlingske Tidende:

Paa egne og umyndige Börns Vegne maae jeg for Venner og Bekiendtere hermed sørgeligst anmelde min virksomme og retskafne Mands Agent Sören Gyldendals smertelige Dödsfald, som efter nogle Ugers Vattersot indtraf den 8de dennes i hans Alders 60 Aar, frabedende mig al ceremoniel Condolence. — Tillige giver jeg mig den Ære at bekiendtgjøre for det ærede Publicum, at min afgangne Mands Boghandel, efter Kongelig allernaadigst confirmeret Disposition, fortsættes som forhen til Fordeel for hans Efterladte. Kiöbenhavn den 9de Februarii 1802.

Fridercia Gyldendal, fød Kraft.

Søren Gyldendal blev begravet paa Assistens Kirkegaard, og paa hans Grav satte Fridericke Gyldendal ham det paa næste Side afbildede Gravmæle med den Side 5 gengivne Portræt-Medaillon af Nic. Dajon. Teksten lyder: HER GIEMMES STØVET / AF / SØREN GYLDENDAL / AGENT OG BOGHANDLER / FØD D: 12^T APRIL 1742 / DØD D: 8^P FEBRUARY 1802 / HAN SAVNES AF BØRN OG VENNER / MEN ISÆR / AF / HANS EFTERLEVENDE ÆGTEFÆLLE / FRIDERICQUE KRAFT / SOM HAR SAT HAM DETTE MINDE

Adresse-Avisen af 16. Februar 1802 angiver følgende Gravskrift som værende „paa Pladen“:

Her hviler Stövet af
S Ö R E N G Y L D E N D A L,
Agent og Boghandler.

Han blev födt i Jylland den 15de April 1742, lagde sig
efter mangehaande Videnskaber, indtil 1772, da
han begyndte sin Boghandel.

Han var tre Gange gift,
förste Gang med Maren Thomasen, der efterlod ham
en Sön, der döde som haabefuld Yngling;
anden Gang med Bolette Cathrine Kraft,
tredie Gang med Friderike Kraft,
der nu med dyb Veemodighed begræder hans Tab.
To Umyndige, en Datter af den anden, og en Sön af
den sidste Kone, savne ved deres Dannelse hans
faderlige Veiledning.

Arbeidsomhed og Gavnelyst, Retskaffenhed og sand
Religiösitet udmærkede hans jordiske Vandring.
Han var en kierlig Ægtefælle, en öm Fader, en trofast
Ven, en agtet Borger, en sand Christen.

Videnskaberne elskede, dyrkede og fremmede han.
Dette bevidne de fleste af hans mange Forlags-Artikler,
som og mangel Videnskabsmand, der skyldte hans
Raad og Understöttelse sin förste Fremgang,
hvorfor han ikke altid indhöstede Tak;
men derfor blev han ikke træt af at giöre det Gode.
Hans jordiske Virksomhed ophörte den 8 Februar 1802,
da han efter 4 Ugers smertefulde Sygeleie
gik ind til et bedre Liv.

Fred over hans Aske.

Den 22. Februar 1802 fandtes i Berlingske Tidende følgende Mindeord:

Ved Hr. Agent og Boghandler
SÖREN GYLDENDALS Grav

He lives, who lives to wirtue: Men who cast
Their ends for Pleasure, do not live, but last,
Herrick.

Veemodfuld, nedböiet
omringer en Venneskare vor GYLDENDALS Kiste
og spørger:

hvis Venskab var redeligere?
hvis Gavnelyst uegennyttigere?
hvis Vandel retskafnere?
hvis Iid virksommere?

G Y L D E N D A L !

Ei skuer Du den forladte Egtemages,
Dine nedslagne Börns,
Dine bedrövede Venners Taarer.
Men de Ynglinge, som Du fremhialp paa
Videnskabernes Bane,
skulle sörgende staae ved Din Urne,
og sukke:

södt hvile vor anden Fader!!!

Carl L. Fibiger.

BOGENS BILLEDER

- Side 5. **PORTRÆT-MEDAILLON** af Søren Gyldendal, hugget af Nicolai Dajon. Fra Gravmælet paa Assistens Kirkegaard. Originalens Diameter er 47 cm.
- Side 10. **GIVER-EGNEN**. Udsnit af Det Kongl. Videnskabernes Societets Kort 1793.
- Side 11. **GIVER GAMLE SKOLE**. Fotografi af N. C. Nielsen, Aars, 1941.
- Side 11. **GIVER KIRKE**. Fotografi af N. C. Nielsen, Aars, 1941.
- Side 13. **SCHYFVUM OG GYFVER KIRCHE BOG 1701—1776**. Udsnit. 1) Søren Jensens Daab 1742. 2) Søren Jensens Konfirmation 1757. 3) Oplysninger om Giver Skolehus og om Skoleholder Jens Mortensen 1771 (Landsarkivet i Viborg).
- Side 15. **KONFIRMATIONSATTEST OG ANBEFALING** for Søren Gyldendal, udstedt af Sognepræst I. C. Fabricius 1758. Originalen er $15,7 \times 19$ cm. (Tilhører Gyldendalske Boghandel).
- Side 16. **PROSPEKT AF AALBORG** i Midten af det 18. Aarhundrede. Udsnit af samtidigt Stik. Originalens fulde Størrelse er $18,3 \times 31,8$ cm.
- Side 17. **KLOSTERGANG** i Aalborg Hospitals Skolefløj. Fotografi af J. Anker Kirkegaard, Aalborg. 1942.
- Side 19. **AALBORG LATINSKOLES PROTOKOL**. 1757. (Landsarkivet i Viborg).
- Side 21. **JOH. HENR. TAUBERS DAGBOG**. Side fra I. Bind. Originalen $20,3 \times 15,8$ cm. (Aalborg Katedralskole).
- Side 22. **KØBENHAVNS UNIVERSITET** set fra St. Pederstræde. Efter Stik fra Midten af det 18. Aarhundrede. Originalen er $16,6 \times 24$ cm.
- Side 23. **STUDIEGAARDEN** i Københavns Universitet. Malet af Rach og Eegberg. 1749. Her beskaaret foroven. Originalen er 38×51 cm. (Nationalmuseet).
- Side 23. **REGENSEN**. Malet af Rach og Eegberg. 1749. Her beskaaret foroven. Originalen er 38×51 cm. (Nationalmuseet).
- Side 24. **UNIVERSITETETS EKSAMENS-PROTOKOL**. 1766. I. Side. (Rigsarkivet).

- Side 25. UNIVERSITETETS EKSAMENS-PROTOKOL. 2. Side.
- Side 27. REGENSGAARDEN. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 29. REGENS-DISPUTATS. Forsiden af Søren Gyldendals Disputats. 1770. Originalen er $19,5 \times 15,6$ cm. (Rigsarkivet).
- Side 31. KRITISK FORTEGNELSE. Opslag visende Titelblad fra „Kritisk Fortegnelse over alle de Skrifter, som siden Trykfriheden ere udkomne“. 3. Aargang. 1772. Sidens Størrelse i den indbundne Bog er $16,6 \times 10$ cm.
- Side 33. TROMPETERGANGEN N o. 112. Forlagets første Bopæl. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 34. GYLDENDALS FØRSTE SIGNET. Aftryk gengivet i dobbelt Størrelse. (Signetet ejes af Fru Overretssagfører Damm, Raahaven, Gislev).
- Side 35. HJØRNET AF BEGGE HELLIGGEISTSTRÆDERNE. Forlagets anden Bopæl. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 37. SYNGESPIL. Opslag visende Titelblad fra „Syngespil for den Danske Skueplads“ 1. Bind. 1776. Sidens Størrelse i den indbundne Bog er $16,3 \times 10$ cm. (Eksemplaret stammer fra en Boggave fra Søren Gyldendal til hans gamle Skole, hvorfra det ca. 150 Aar senere er udrangeret og ved Køb erhvervet af Gyldendalske Boghandel).
- Side 39. KONGELIG BEVILLING for Søren Gyldendal til at udgive to Skolebøger. Originalens Sider er $30,7 \times 20,2$ cm. (Det kgl. Bibliotek).
- Side 40. KONGELIG BEVILLING. 2. Side.
- Side 41. KONGELIG BEVILLING. 3. Side.
- Side 43. SØRGESANG. Forside af Morten Hallagers Sørgesang ved Maren Gyldendals Død. 1776. Originalen er $20,6 \times 15,8$ cm. (Det kgl. Bibliotek).
- Side 45. SILKEGADEN N o. 66. Forlagets tredie Bopæl. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 46. DON QUIXOTE. Titelblad fra Cervantes: Don Quixote ved Charlotta Dorothea Biehl. I Tome. 1776. Den beskaarne Side er $19 \times 11,6$ cm.
- Side 47. MUSIKENS FØRSTE GRUNDSÆTNINGER. Udgivne af Niels Hansen. Titelblad og Nodeside. 1777. De beskaarne Sider er $18,2 \times 24,8$ cm.
- Side 49. CATALOG. Opslag med Titelblad fra Søren Gyldendals Katalog 1779. Sidens Størrelse i den indbundne Bog er $15,7 \times 10$ cm. (Universitetsbiblioteket).

- Side 51. **INDFØRSEL I CANCELLIETS BREVB OG 1779.** Udsnit angaaende Gyldendals Ansøgning om at blive Hofboghandler. (Rigsarkivet).
- Side 53. **KONTRAKT mellem Hans Christian Amberg og Søren Gyldendal angaaende en Ordbog. 1779.** Forside. Originalen er 30,8 × 20,7 cm. (Det kgl. Bibliotek).
- Side 55. **NATIONALSANGEN.** Opslag i „Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber“. 7. Bind. 1779. Sidens Størrelse i den indbundne Bog er 16,5 × 10,2 cm.
- Side 57. **ADRESSE-AVISEN.** Forsiden af Nr. 52 for 28. Marts 1781 med Opfordring til at rejse et Monument over Johannes Ewald. Originalen er 21,5 × 18 cm.
- Side 59. **DEN IKKE FABELAGTIGE CENTAUR.** Opslag fra Edward Youngs Bog. 1785. Sidens Størrelse i den indbundne Bog er 19,3 × 11,6 cm.
- Side 61. **GYLDENDALS ANDET SIGNET.** Aftryk gengivet i dobbelt Størrelse.
- Side 62. **BOLETTE GYLDENDAL.** Portræt malet af Erik Pauelsen. 1780. Originalen er 77,5 × 61,5 cm. (Tilhører Direktør Fr. Hegel).
- Side 63. **SØREN GYLDENDAL.** Portræt malet af Erik Pauelsen. 1780. Originalen er 77,5 × 61,5 cm. (Tilhører Direktør Fr. Hegel).
- Side 64. **KLAREBODERNE NR. 3.** Afbildning af Façaden i Thurah: Hafnia hodierna. 1748—1749.
- Side 65. **KLAREBODERNE NR. 3.** Midtparti af Ejendommens Façade. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 67. **KLAREBODERNE NR. 3.** „Abraham Stoys Gaard i Clareboden“. Maleri af Rach og Eegberg. 1749. Her beskaaret foroven. Originalen er 38 × 51 cm. (Nationalmuseet).
- Side 67. **KLAREBODERNE NR. 3.** Opmaaling fra 1724. (Stadsarkivet).
- Side 68. **KLAREBODERNE NR. 3.** Trappeopgangen. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 69. **KLAREBODERNE NR. 3.** Façadebillede. Fotografi af Jonals Co. 1942.
- Side 71. **ADRESSE-AVISEN.** Forside af Nr. 97 for 26. April 1790 med Sørgedigt over Bolette Gyldendal og Inskription paa Pladen. Originalen er 20,7 × 17,3 cm.
- Side 73. **SILHOUET.** Søren Gyldendal. Klippet af C. E. Limpricht ca. 1781—1782. Gengivet i original Størrelse. (Tilhører Gyldendalske Boghandel).
- Side 74. **JENS KRAFT GYLDENDAL.** Original-Billedet ukendt. Her gengivet efter Fotografi.

- Side 75. **MINIATURER.** Øverst Portræt af Bolette Gyldendal, indsat i dobbelt Guldkapsel. Nederst Jacob Deichmann. Medaillon. For- og Bagside. Begge Billeder tilskrives F. C. Camradt. Malet ca. 1808. Gengivet i Originalernes Størrelse. (Tilhører Fru Johanne Deichmann).
- Side 77. **ROELIGHED.** Søren Gyldendals Lystgaard paa Gl. Kalkbrænderivej. Originalen ukendt. Her gengivet efter Fotografi i F. Hendriksens efterladte Samling af københavnske Billeder. Paa Bagsiden oplyser F. Hendriksen, at Billedet antagelig er malet af Kaptajn i Marinen, Ipsen.
- Side 77. **ROELIGHED.** „Plan over Østerbroe-Egnen, opmaalt af de Kongelige Land Cadetter i Aarene 1789 og 90 og tegnet af M. Lützu.“
- Side 79. **ROELIGHED.** Façade mod Haven. Fotografi af I. B. Melchior c. 1861—1862.
- Side 81. **NATURHISTORISK ILLUSTRATION.** Tavle fra Raffs Naturhistorie. 1791. Originalen er $16,3 \times 9,3$ cm.
- Side 82. **REISEBESKRIVELSE.** Opslag fra „Samling af de bedste og nyeste Reisebeskrivelser“. 1. Del. 1789. Siden i den indbundne Bog er $18 \times 10,5$ cm.
- Side 83. **TERENTII „COMOEDIÆ SEX“.** 1788. Opslag. Siden i den indbundne Bog er $19,5 \times 11,5$ cm.
- Side 85. **ORDBOG.** Opslag fra Bay: Dansk-Engelsk Haand-Lexikon II. 1798. Siden i den indbundne Bog er $17,6 \times 10,6$ cm.
- Side 87. **ABHANDLUNGEN** die von der Königlich Dänische Gesellschaften den Preis erhalten haben. Erste Sammlung. 1781. Opslag med Titelblad. Siden i den indbundne Bog er $21,4 \times 17,1$ cm.
- Side 89. **TESTAMENTE,** oprettet 22. Juli 1797 mellem Søren Gyldendal og Fridericke Gyldendal. Originalens Sider er $33,1 \times 20,2$ cm. (Landsarkivet for Sjælland).
- Side 91. **TESTAMENTE.** 2. Side.
- Side 92. **GYLDENDALS TREDIE SIGNET.** Aftryk gengivet i dobbelt Størrelse.
- Side 93. **TESTAMENTE.** 3. Side.
- Side 95. **GRAVMÆLE** over Søren Gyldendal paa Assistens Kirkegaard. Rejst af Fridericke Gyldendal. Medaillon (gengivet Side 5) er hugget af Nicolai Dajon.

Denne Bog er sat og trykt i

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI

Ætsningerne er udført af

GYLDENDALS REPRODUKTIONSANSTALT

Kartonneringen er udført i

GYLDENDALS FORLAGSBOGBINDERI

der har fremstillet det til Kartonneringen benyttede

Klistermarmor efter en Protokol, der har tilhørt

SØREN GYLDENDAL